

ELS SERVEIS DE CENTRES RESIDENCIALS I DE DIA PER A GENT GRAN

Estudi de costos de la Cartera de serveis socials

Generalitat
de Catalunya

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
1.1. Antecedents.....	3
1.2. Àmbit d'estudi.....	4
1.3. Metodologia de treball.....	4
1.4. Formulari.....	6
1.5. Mostra.....	7
1.6. Descripció dels centres.....	8
2. ANÀLISI DE COSTOS	10
2.1. Objecte de cost.....	10
2.2. Desglossament del cost en blocs i categories.....	11
2.3. Tractament dels valors zero i/o nuls.....	14
2.4. <i>Outliers</i>	15
3. RESULTATS	17
3.1. Distribució del cost.....	17
3.1.1. Cost de la prestació del servei.....	20
3.1.2. Cost d'immoble.....	24
3.1.3. Cost complementari.....	26
3.2. Altres distribucions del cost.....	27
3.2.1. Segons la imputació.....	28
3.2.2. Segons la naturalesa del cost.....	29
3.2.3. Segons la naturalesa i el règim jurídic del centre.....	30
3.3. Assignació als subserveis de residència.....	31
3.4. Característiques del cost.....	35
3.4.1. Cost dels centres integrats i dels centres no integrats.....	35
3.4.2. Economies d'escala en la integració de serveis.....	36
3.4.3. Economies d'escala en funció del nombre de persones usuàries.....	37
3.4.4. Comparativa amb altres estudis.....	39
4. CONCLUSIONS	40
5. BIBLIOGRAFIA	42
6. ANNEX: Formulari de costos	43

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Antecedents

La Cartera de serveis socials 2010-2011, creada a través de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials i regulada pel Decret 142/2010, d'11 d'octubre, és l'instrument que determina el conjunt de prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i que assegura l'accés a les prestacions garantides. Aquest document, actualitzat i prorrogat per les successives lleis de pressupostos de la Generalitat de Catalunya, defineix cada tipus de prestació, la població a qui va dirigida, l'organisme i l'equip professional que l'han de gestionar, els perfils, les ràtios de professionals, els estàndards de qualitat i els requisits normatius per accedir als serveis. A més, també recull els mòduls econòmics d'algunes prestacions, per a les quals s'estableixen el cost de referència, el mòdul social i el copagament.

Atès que des de la seva creació no s'ha examinat detingudament el contingut de la Cartera, el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar l'Acord GOV/52/2023, de 14 de març. Es tracta d'un consens per abordar la revisió integral i l'actualització de la Cartera, tant pel que fa als serveis que inclou com als mòduls econòmics que es fixen per a cadascun. Per implementar una planificació economicofinancera adequada de la revisió, és imprescindible dur a terme el càlcul dels costos directes i indirectes en la prestació dels serveis que s'hi inclouen o s'hi inclouran. Tot i que s'han anat modificant puntualment els imports que preveu la Cartera mitjançant diferents normes jurídiques, cal abordar aquest càlcul de manera integral, tenint en compte tots els costos efectius vinculats als serveis, a fi de disposar d'unes dades actualitzades el 2024. Això ha de permetre elaborar una renovació amb un coneixement sòlid de l'impacte econòmic i financer que comportarà, a mitjà i llarg termini, aquest canvi en el pressupost de la Generalitat de Catalunya.

En aquest context, l'1 de juny de 2023, el Departament de Drets Socials va acordar amb els sindicats i les patronals del sector social l'estudi d'escandall de costos dels serveis socials per actualitzar el cost que tenen els recursos gestionats per les entitats proveïdores de manera rigorosa, objectiva i sota criteris econòmics. El programa temporal per fer la revisió neix, doncs, amb aquest objectiu. En aquest mateix acord, també es va crear la Comissió de Seguiment del Programa, que, entre altres funcions, col·labora amb el Departament en la revisió de costos.

El 6 d'octubre de 2023, es va reunir la Comissió de Seguiment i es va consensuar l'ordre de l'estudi de l'escandall. En aquest sentit, els serveis es divideixen en blocs segons la forma de prestació (centres residencials, habitatges, serveis i tràmits, etc.) i cada bloc se subdivideix en funció del col·lectiu (gent gran, infants i adolescents, persones amb discapacitat, etc.). El primer bloc que s'estudia són els centres residencials per a gent gran.

1.2. Àmbit d'estudi

El primer escandall de costos que s'analiza és el dels centres residencials i de dia per a gent gran, que inclou els serveis següents de la Cartera de serveis socials:

1.2.3.1 Servei de centre de dia per a gent gran de caràcter temporal o permanent

1.2.3.3.1 Servei de llar residència per a gent gran de caràcter temporal o permanent

1.2.3.3.2.1 Servei de residència assistida per a gent gran amb risc social de caràcter temporal o permanent

1.2.3.3.2.2 Servei de residència assistida per a gent gran de caràcter temporal o permanent. Grau II

1.2.3.3.2.3 Servei de residència assistida per a gent gran de caràcter temporal o permanent. Grau III

Tot i que aquest escandall recull cinc serveis, l'anàlisi es fa en dos grans blocs. Per una banda, el servei de centre de dia per a gent gran —d'ara endavant, CDIA— i, per l'altra, els serveis residencials per a gent gran —d'ara endavant, RGG—, que se subdivideixen en quatre categories (llar residència, residència assistida per a gent gran amb risc social, amb grau II i amb grau III).

1.3. Metodologia de treball

Per dur a terme la revisió dels mòduls econòmics dels serveis inclosos a la Cartera, segons l'Acord GOV/52/2023, de 14 de març, el juliol del 2023 es va constituir un equip de tres tècnics especialistes en economia i una figura encarregada de coordinar el programa, en tots els casos amb adscripció al Gabinet Tècnic dependent de la Secretaria General del Departament de Drets Socials. A més, per disposar d'una metodologia objectiva i integral, el programa ha comptat amb el suport d'un acadèmic especialitzat en l'anàlisi de costos de serveis públics, el doctor Quico Marín (Universitat Pompeu Fabra-Barcelona School of Management), i d'una comunicació constant amb el Departament d'Economia i Hisenda.

La primera font d'informació han estat les trobades i reunions amb tècnics i càrrecs del departament, tant per tenir una visió general dels serveis socials com per disposar d'informació i càlculs de la mà de les persones que en són responsables. Així, l'equip d'economistes s'ha reunit en diferents ocasions amb el personal tècnic i càrrecs de la Secretaria General i la Direcció de Serveis del Departament i de la Secretaria d'Afers Socials i Famílies. Aquesta primera aproximació ha servit per detectar la informació i les dades que té el Departament i en quines àrees cal extreure-les de fonts externes.

A més, durant el transcurs del programa hi ha hagut un gran procés de participació amb agents socials, sobretot representants de col·lectius beneficiaris de les prestacions i ajudes o de persones usuàries de serveis. També hi han col·laborat agents representants dels proveïdors d'aquests serveis, així com l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS).

La segona font d'informació han estat diversos estudis, tant acadèmics com d'administracions públiques, referents a càlcul de costos en la prestació de serveis —en especial de serveis socials—, així com la normativa vigent que determina les característiques d'aquestes prestacions i el finançament que s'hi vincula. La relació dels treballs que s'han consultat es pot trobar a l'apartat de bibliografia d'aquest informe.

Aquestes fases preliminars de l'estudi han estat de gran utilitat per definir el marc normatiu i jurídic, per aprofundir en el coneixement i l'estructura del sector social i per disposar d'unes aproximacions sobre les despeses en què actualment incorre el Departament de Drets Socials. Això no obstant, cal abordar el càlcul del cost de la prestació dels serveis de manera integral, tenint en compte tots els costos efectius que s'hi vinculen, mitjançant la metodologia que es descriu a continuació.

Recollida d'informació

Per recollir la informació sobre els serveis que s'analitzen, s'ha dissenyat un formulari específic atenent les especificitats del sector en general i del servei en particular. Aquest document s'ha enviat a una mostra seleccionada de centres de dia i residencials per obtenir les dades econòmiques i de costos dels diferents serveis. En paral·lel, s'han fet visites presencials als centres per entrar més en profunditat en l'anàlisi i poder validar la informació sobre el terreny. A banda, també s'ha demanat a les entitats que responen el formulari que facilitin els comptes anuals amb l'objectiu de dur a terme comprovacions internes i un tractament estadístic de les dades.

Comprovació i tractament de la informació

Un cop recollida tota la informació, s'ha verificat, tant en les respostes al formulari com en les entrevistes *in situ*, que no es dupliquen costos ni en queda cap d'exclòs. Aquesta comprovació s'ha fet utilitzant els comptes anuals i analitzant que tota la despesa de l'entitat, referent als serveis calculats, s'hagi imputat correctament. En cas de dubtes en l'anàlisi de les respostes, s'ha contactat amb els proveïdors de serveis per assegurar-se que tothom ha interpretat el formulari de la mateixa manera i que tant les dades econòmiques com les de personal i serveis s'han inclòs seguint els mateixos criteris. A més, algunes dades s'han de tractar per depurar-les, com pot ser el cas dels camps amb valor zero, cosa que s'explica més endavant.

Anàlisi de la informació

Atenent la casuística específica, s'han d'emprar eines metodològiques i dissenyar una arquitectura de dades *ad hoc* per fer una correcta imputació de costos en aquells centres on es presta més d'un servei alhora a través dels inductors de cost adequats. En els centres residencials per a gent gran, la majoria ofereix tant el servei de residència assistida com el de centre de dia, per la qual cosa els costos s'han imputat entre els serveis tenint en compte les hores d'atenció setmanals. Tot seguit, s'ha procedit a calcular el valor de cada element de cost per plaça ocupada (calculada com la mitjana de places ocupades durant l'any d'anàlisi, el 2022). A partir d'aquí, s'han dut a terme diferents classificacions de cost i s'han analitzat els conceptes de més importància.

1.4. Formulari

Tot i disposar d'una àmplia varietat d'informació de diferents fonts, el càlcul dels costos de la prestació dels serveis s'ha d'abordar de manera integral. Per aquest motiu, la recopilació de dades es fa a través d'un document específicament dissenyat amb aquest objectiu. Les fonts principals han estat els formularis que es fan servir per a l'Enquesta econòmica dels serveis socials de l'IDESCAT i el del treball d'"Análisis de los costes de los centros de atención a la dependencia en Cantabria", de l'Instituto Cántabro de Servicios Sociales, així com les recomanacions i suggeriments de Quico Marín (UPF-BSM).

El formulari, que es pot trobar a l'annex, es va enviar a una mostra dels centres que presten els serveis de la Cartera. Prèviament, s'havia fet una validació de l'enquesta a través d'un primer treball de camp.

El document es compon de tres apartats principals. El primer és la descripció de l'activitat del centre, on es pregunta pel servei que s'ofereix i el nombre de places autoritzades i de mitjana durant el 2022 segons cada tipologia (gestió delegada,

concert social, col·laboració, etc.). També inclou qüestions relacionades amb les instal·lacions —metres construïts, útils, de terreny—, així com el tipus de gestió —interna o externa— d'alguns serveis, com per exemple el de cuina. A més, conté preguntes específiques sobre el sector, com pot ser la percepció de la dedicació de professionals segons el grau de dependència de les persones usuàries.

El segon apartat és el de personal. Aquí es demana la informació següent de l'any 2022: el nombre de professionals, les hores (i hores extra) que s'han fet i les de conveni, així com el cost total, tant del personal assalariat com de l'extern, per perfils o col·lectius professionals, agrupats en personal de direcció i administració, personal assistencial i personal de serveis generals. En aquest cas, els col·lectius professionals s'adapten als que presten servei en els àmbits analitzats. A més, se sol·licita informació complementària del personal, com pot ser el conveni col·lectiu d'aplicació al centre, la mitjana de triennis o el percentatge d'absentisme, entre d'altres.

Finalment, el tercer apartat és el de les dades econòmiques. Inclou les despeses corrents —agrupades en compres, contractes, subministrament, despeses de personal i altres despeses—, l'amortització i la variació d'existències, així com el valor inicial i el termini de renovació de l'immobilitzat.

1.5. Mostra

Un dels punts més rellevants en un estudi de costos és la selecció de la mostra. En aquest escandall, a causa del gran volum de centres residencials i de dia per a gent gran que hi ha, s'ha fet una mostra seleccionada que busca arribar al màxim nivell de representativitat per poder extrapolar les dades obtingudes al conjunt dels centres prestadors de serveis. Per dur-ho a terme, s'han tingut en compte diferents variables: el servei prestat, la naturalesa jurídica (iniciativa mercantil, social o pública), el règim jurídic (col·laborador, concert social, gestió delegada o privat), la vegueria i el nombre de places.

Ateses aquestes variables i mitjançant el Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials (RESES) del Departament de Drets Socials, finalment s'han seleccionat 118 centres residencials i de dia per a gent gran, dels quals s'ha obtingut 79 respostes vàlides. Aquestes respostes corresponen a 79 centres que presten 145 serveis en total. Això es deu al fet que la majoria dels centres (58) ofereixen conjuntament el servei de residència assistida o llar residència i el de centre de dia. La taula 1 mostra el nombre de centres de la mostra segons els serveis que presten, així com el total de centres que ofereixen cada servei i el percentatge que representa la mostra.

Taula 1. Nombre de centres de la mostra segons el/s servei/s que presten

Servei	Núm. total centres	Núm. centres mostra	Percentatge de la mostra
Residència assistida per a gent gran	954	73	7,65%
Centre de dia per a gent gran	907	64	7,06%
Llar residència per a gent gran¹	92	8	8,70%

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

1.6. Descripció dels centres

Si s'analitzen amb més profunditat els centres que han rebut el formulari de revisió de costos, es poden dividir en un seguit de categories segons diferents característiques, com els serveis que ofereixen, la naturalesa jurídica, el nombre de places, el territori o la ubicació. La taula 2 resumeix aquestes variables.

Taula 2. Classificació dels centres

Servei	Núm. centres	Naturalesa jurídica	Núm. centres	Ubicació	Núm. centres
RGG² i CDIA	58	Mercantil	48	Nucli urbà	61
RGG²	15	Social	28	Perifèria	17
CDIA	6	Pública	3	Zona rural	1
Vegueria	Núm. centres	Règim jurídic	Núm. centres	Núm. places	Núm. centres
Barcelona	30	Col·laborador	39	0-49	19
C. Tarragona	15	Concert social	23	50-99	38
Girona	8	Gestió delegada	9	100-149	12
Cat. Central	8	Privat (PEV)	5	150-199	8
Penedès	7	Mixt	3	+200	2
T. de l'Ebre	6				
Lleida	4				
Alt P. i Aran	1				

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Pel que fa al nombre de places, la taula 3 informa sobre la mitjana autoritzada per centre segons el servei i el percentatge d'ocupació.

¹ En endavant, formarà part de l'anàlisi com a residència assistida.

² Inclou el servei de llar residència per a gent gran.

Taula 3. Mitjana de places autoritzades i percentatge d'ocupació per centre

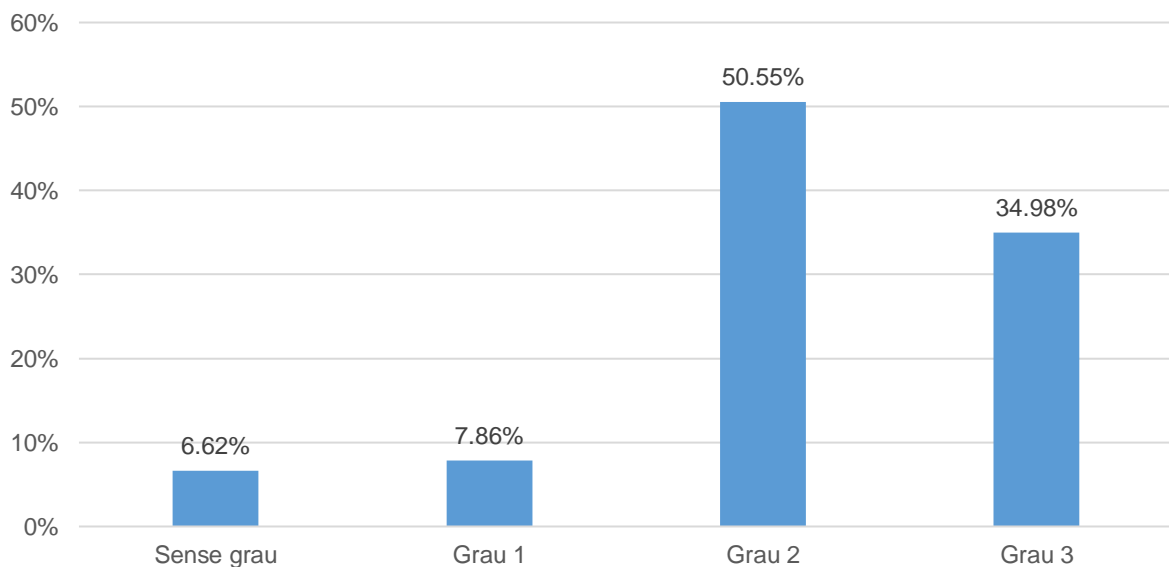
Servei	Mitjana places RGG	Mitjana places CDIA	Percentatge ocupació RGG	Percentatge ocupació CDIA
RGG i CDIA	92,6	27,7	93,43%	44,88%
RGG	84,4	-	89,98%	-
CDIA	-	34,5	-	72,38%

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

D'acord amb el que s'observa a la taula anterior, el servei de RGG presenta una mitjana d'unes 90 places per centre amb un percentatge d'ocupació per sobre del 90%. Per contra, en els centres de dia, la mitjana se situa al voltant de 30 places amb una ocupació força dispar entre que ofereixen tots dos serveis —amb menys d'un 45% d'ocupació— i els que només presten el de centre de dia —amb més d'un 70% d'ocupació.

Respecte al perfil de les persones usuàries, el gràfic següent mostra com es distribueixen segons el grau de dependència. Com es pot observar, la majoria (més d'un 50%) tenen un grau II de dependència, seguits del col·lectiu de grau III (35%).

Gràfic 1. Distribució de les persones usuàries segons el grau de dependència

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

2. ANÀLISI DE COSTOS

2.1. Objecte de cost

Per establir el cost d'un servei, el primer pas és definir l'objecte de cost. D'entrada, es determina cada servei de la Cartera com l'objecte d'estudi. Aquesta identitat és senzilla per als centres que tan sols n'ofereixen un, ja que la totalitat del cost del centre s'imputa a aquell servei. Els serveis, però, es presten en centres i cadascun pot oferir-ne més d'un alhora. A més, els serveis se subclassifiquen atenent les característiques de les persones usuàries. En aquest cas, el de centre residencial per a gent gran es desglossa en quatre subserveis en funció de la tipologia i el grau de dependència: servei de llar residència i servei de residència assistida per a gent gran amb risc social, amb grau II i amb grau III.

Per una banda, pel que fa als centres que ofereixen més d'un servei alhora, cal definir una metodologia objectiva i homogènia per imputar els costos compartits entre aquests. D'altra banda, s'ha de tenir en compte que la majoria els tenen integrats: és a dir, no fan distinció per servei en la contractació de personal ni la resta de despeses corrents. No obstant això, també és una casuística comuna que hi hagi centres que ofereixin un únic servei. En aquest últim cas, es pot definir un índex de referència (*benchmark*) sobre el cost d'aquest servei de forma individual.

D'altra banda, quant als serveis que se subclassifiquen atenent les característiques de les persones usuàries, com és en aquest cas el grau de dependència, també cal disposar d'una metodologia objectiva i homogènia per imputar els costos entre els diferents subserveis en funció del consum de recursos que s'hi dediquen. És per això que la Cartera de serveis socials defineix diferents ràtios d'atenció segons el subservei, tenint en compte les necessitats dels diferents usuaris i usuàries. Com que, a la pràctica, el servei de residència assistida es presta en un centre amb persones que presenten diferents graus de dependència, aquesta distinció entre subserveis es fa al final del càlcul del cost.

Per als centres on s'ofereix més d'un servei alhora, se seguirà el principi d'imputació de costos segons les hores d'atenció setmanal.

$$\text{Percentatge imputació servei}_1 = \frac{\text{Hores atenció servei}_1 * n. \text{persones usuàries servei}_1}{\sum_i \text{Hores atenció servei}_i * n. \text{persones usuàries servei}_i}$$

Un cop definits els percentatges d'imputació, es multipliquen pels costos per determinar quin import en euros s'assigna a cada servei. Atès que pot haver-hi dificultats metodològiques, sobretot en la recaptació d'informació dels proveïdors de serveis, cal comparar aquests resultats i anivellar-los amb l'índex de referència definit pels centres que només ofereixen un dels serveis analitzats. Així doncs, el

primer que cal establir són les hores d'atenció setmanals dels centres de dia. A partir d'aquestes dades, es pot imputar un percentatge del cost a cada servei. Aquesta informació es troba a la taula següent.

Taula 4. Hores d'atenció setmanals CDIA i percentatges d'imputació de costos

Centre	Mitjana hores atenció setmanal CDIA	Servei	Percentatge d'imputació
RGG i CDIA	71,09	RGG³	88,98%
CDIA	49,67	CDIA	11,02%
Total ponderat	68,79	Total	100%

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

2.2. Desglossament del cost en blocs i categories

Un cop imputats els costos entre els diferents serveis que s'analitzen, es pot calcular l'import de cadascun. Tot i això, per obtenir una dada objectiva i relativament homogènia, s'han de considerar diversos ítems. El cost total s'ha de descompondre en diferents elements per polir unes diferències potencials no necessàriament relacionades amb la prestació del servei.

Per fer-ho, es classifiquen els costos en tres blocs: el de la prestació del servei, el complementari i el d'immoble. La primera categoria, alhora, es divideix en diferents classes segons la seva naturalesa, com poden ser els costos de personal, de cuina, de neteja i bugaderia, etc. El desglossament permet identificar observacions atípiques (*outliers*) per categoria, en comptes de fer-ho respecte al cost total. Aquesta metodologia permet una depuració més quirúrgica de les dades i possibilita l'estudi dels principals determinants del cost de la prestació dels serveis, el càlcul del percentatge mitjà que suposa cada despesa respecte al total de costos i, també, la desviació respecte a la mitjana.

Cost de la prestació del servei

Aquest concepte inclou tots els costos necessaris per dur a terme el servei tal com està definit a la Cartera, que es desglossaran en diferents categories per fer una comparativa entre els diferents centres i segons la seva naturalesa i règim jurídic. Seguint l'estructura del formulari, les principals categories són les següents:

³ Per al servei de RGG, es consideren 168 hores d'atenció setmanals, és a dir, 24 hores els 7 dies de la setmana.

Taula 5. Conceptes inclosos en el cost de la prestació del servei

Categoria	Inclou
Personal	Professionals que contracta el centre directament, tant en règim propi com extern, excepte: <ul style="list-style-type: none"> - Personal de neteja i bugaderia - Personal de cuina - Personal conductor - Personal de manteniment Cost anual de les indemnitzacions
Cuina	Personal intern de cuina Compra d'aliments Contracte del servei de cuina
Neteja i bugaderia	Personal de neteja i bugaderia Compra de material de neteja i bugaderia Contracte de neteja i bugaderia
Manteniment	Personal de manteniment Compra de material de manteniment, conservació i reparació Contracte de manteniment, conservació i reparació Contracte de recollida i tractament de residus
Transport	Personal conductor Contracte de serveis de transport Arrendament de vehicles
Subministraments	Subministraments d'energia elèctrica Subministraments d'aigua Subministraments de gas Altres subministraments (per exemple: gasoil) Comunicacions (telèfon, connexió a internet, etc.)
Altres costos de la prestació del servei	Compra de material sanitari i medicaments Compra de parament de la llar / llenceria / aixovar Compra de material per a activitats Compra de material d'oficina i de vestuari Altres compres Contracte de prevenció de riscos Contractes de formació Altres contractes

Font: elaboració pròpia.

Cost complementari

Hi ha un seguit de despeses que, encara que estan relacionades amb l'activitat que duen a terme als centres estudiats i, a més, són necessàries, no estan directament vinculades a la prestació del servei tal com està definit a la Cartera de serveis socials. El gran gruix de despesa en aquest bloc són els costos estructurals externs, és a dir, les imputacions de despeses de serveis centrals.

Un clar exemple d'altres components d'aquest bloc són els serveis complementaris o opcionals, és a dir, els que no formen part dels bàsics i als quals la persona usuària pot optar de manera voluntària i individual. Els exemples més observats són perruqueria i podologia. N'hi ha d'altres com la resta de despeses de gestió, despeses financeres, tributs o pèrdues i despeses excepcionals. Aquesta categoria inclou els ítems següents.

Taula 6. Conceptes inclosos en el cost complementari

Bloc	Inclou
Cost complementari	Costos estructurals externs (imputacions de despeses de serveis centrals) Contracte de serveis de gestoria / assessoria Altres arrendaments Primes d'assegurances Despeses financeres Tributs Pèrdues i despeses excepcionals

Font: elaboració pròpia.

Cost d'immoble

Un dels components de la despesa amb una gran incidència en el cost de la prestació del servei són les instal·lacions, les construccions, els terrenys, etc. Aquests elements, a més, poden implicar diferències molt notables en el cost total de cada centre, a causa de la varietat de naturaleses i règims jurídics en aquest àmbit. Així, per exemple, els centres de gestió delegada tenen cedides les instal·lacions per part de les administracions públiques i, en conseqüència, no suporten cap cost derivat en aquest sentit. Al contrari, els centres gestionats per entitats socials i mercantils amb, per exemple, règims de concert o col·laboració poden incórrer en grans despeses ja sigui de lloguer en cas d'arrendament o d'amortització si es tracta de compra. A més, els centres de més antiguitat poden haver amortitzat per complet la inversió en immobles. Aquest concepte inclou els elements següents.

Taula 7. Conceptes inclosos en el cost d'immoble

Bloc	Inclou
Cost d'immoble / amortització	Arrendaments d'immobles Amortitzacions

Font: elaboració pròpia.

2.3. Tractament dels valors zero i/o nuls

En la recollida d'informació, sovint s'identifiquen al qüestionari categories de dades que els centres no han omplert, per la qual cosa el nombre de què s'informa té un valor de zero. Aquesta situació és habitual en la recopilació d'informació i normalment s'associa a dues casuístiques diferents. Per una banda, és possible que el centre desconeixi el valor corresponent a aquella categoria i deixi l'espai en blanc. Tanmateix, això no implica que el centre no incorri en aquest cost, sinó que no en té constància.⁴ D'altra banda, pot ser que, en efecte, aquell cost sigui zero perquè el centre no hi té cap despesa associada i, per tant, o bé deixa la casella buida o bé identifica un valor zero.

A l'hora de tractar aquestes categories buides o amb valor zero, és imprescindible conèixer bé la naturalesa de la informació que se sol·licita. Així, s'ha dut a terme un exercici d'estudi comparatiu dels qüestionaris rebuts amb la col·laboració dels centres per identificar els conceptes de cost que no s'han de considerar com a valor zero, sinó que s'han de tractar com a valors nuls i, per tant, no s'han de tenir en compte per a l'obtenció de resultats.

A tall d'exemple, es poden mencionar els centres en règim de gestió delegada. Aquestes instal·lacions són propietat de la Generalitat de Catalunya i, per tant, les amortitzacions o despeses de lloguer d'immoble són pràcticament sempre de valor zero. Per calcular els costos mitjans corresponents a les amortitzacions o lloguer d'immoble, els valors zero d'aquests centres es tracten com a nuls, de manera que no formen part dels resultats. Altrament, s'estimaria de mitjana un cost d'amortització o de lloguer d'immoble molt inferior a la realitat.

En un altre extrem trobem, per exemple, el cost de subministrament de gas. Es tracta d'una despesa que força sovint és de zero, ja que molts centres només utilitzen aigua i electricitat. En aquest cas, cal tractar-la com a zero i incloure-la per calcular el cost mitjà, perquè aquest cost zero en gas implica sempre una despesa en electricitat molt superior que la dels centres que sí que disposen d'aquest proveïment.⁵ Una situació diferent és, per exemple, quan un centre no ha pogut

⁴ Per maximitzar el nombre d'observacions que cal incloure a l'anàlisi, s'han tingut en compte qüestionaris que han pogut ometre algun element de cost d'acord amb la metodologia que es detalla a continuació.

⁵ Tanmateix, cal considerar que això és només rellevant per identificar el cost mitjà de cada subministrament, però no ho és si els costos de subministraments es tracten de manera global.

informar per desconeixement de les despeses en subministraments. En aquest cas, és evident que sí que hi ha hagut despeses en proveïment, de manera que si la resta d'elements de cost s'han pogut validar, es considera el valor com a nul i no es té en compte en l'anàlisi de resultats.

2.4. Outliers

Les observacions atípiques o *outliers* són les dades que es desvien significativament de la resta d'observacions i que, sovint, tenen un impacte significatiu en l'anàlisi de dades i en els resultats de la majoria dels models estadístics. Així doncs, en la major part d'estudis econòmics cal eliminar els *outliers* seguint criteris tècnics per evitar esbiaixar els resultats.

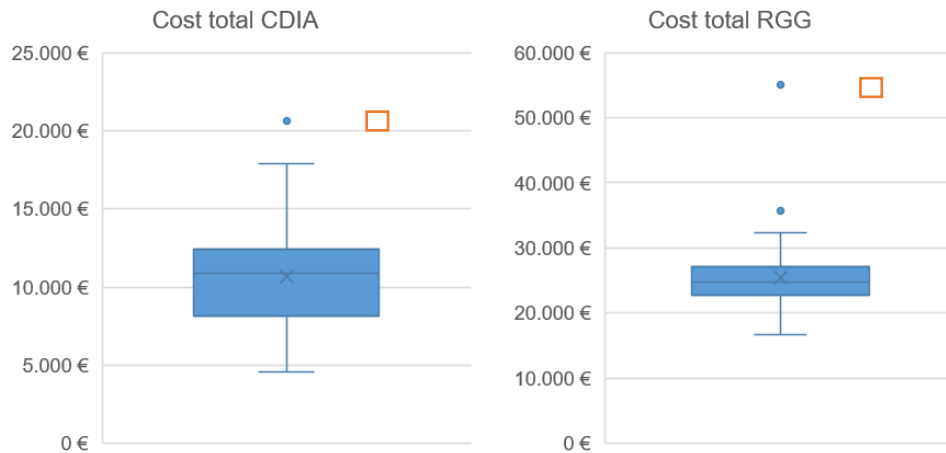
En aquest estudi, s'han identificat dues categories d'*outliers*, que s'han extret perquè les observacions siguin més homogènies i, sobretot, per presentar resultats estadísticament significatius i qualitativament més explicatius i representatius per al conjunt de centres residencials i de dia. L'eina més adient per identificar i visualitzar aquestes observacions atípiques és el *boxplot*, una representació gràfica que mostra la distribució d'un conjunt de dades numèriques a través d'una caixa i uns *whiskers* o bigotis. La caixa mostra la mediana i els quartils de les dades, mentre que els *whiskers* mostren l'abast de les dades excloent-ne els *outliers*. Aquests valors extrems es mostren com a punts fora dels límits dels *whiskers*. Així doncs, aquesta representació gràfica proporciona una manera eficaç de visualitzar la dispersió, la simetria i la presència d'observacions atípiques en un conjunt de dades.

En primer lloc, s'ha identificat un centre residencial i de dia que presenta uns costos molt per sobre de la mitjana: suposen aproximadament 2,5 vegades les despeses totals mitjanes de la resta de centres. A més a més, si es duu a terme un desglossament del cost per categories (personal, neteja, cuina, etc.), és també un *outlier* en pràcticament tots els segments de cost. Per aquest motiu, i per tal d'evitar un biaix inicial en el cost global i en cadascuna de les categories, s'ha d'optar per eliminar aquesta observació a l'hora d'analitzar els resultats de l'exploració de dades. Al gràfic següent, es pot observar un valor extrem distingit per cost dels centres de dia i de residència.⁶

---

⁶ Malgrat que s'observen dos *outliers* en el segon *boxplot*, quan el primer s'elimina, el segon deixa de ser una dada atípica.

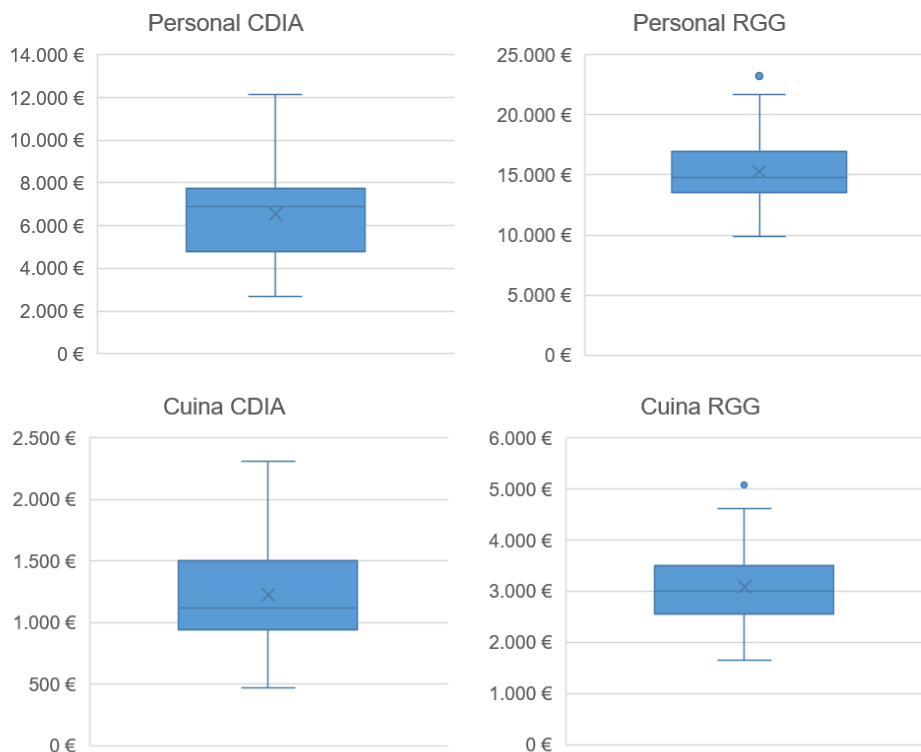
Gràfic 2. *Boxplot* del cost total

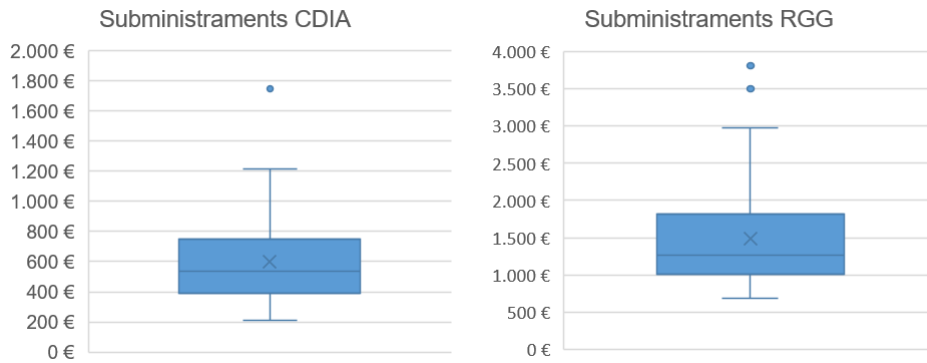
Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

En segon lloc, i un cop s'ha extret aquest *outlier* de les observacions, cal analitzar cadascun dels segments de cost per veure si continua havent-hi valors extrems que incrementen els valors mitjans i la desviació de les observacions.

Gràfic 3. *Boxplot* dels components del cost

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

A tall d'exemple i tal com es pot apreciar als tres gràfics anteriors, pràcticament totes les categories de cost presenten algun valor extrem. Per tant, extreure'ls és l'opció que permetrà analitzar els resultats amb més rigor tècnic i elaborar una estimació de costos més acurada i propera a la realitat del conjunt de centres. En concret, s'han eliminat els *outliers* dels components del cost que en presentaven després d'extreure les observacions corresponents al centre inicial. Són els següents: personal, cuina, neteja i bugaderia, manteniment, subministraments i altres costos de pes econòmic inferior.⁷

3. RESULTATS

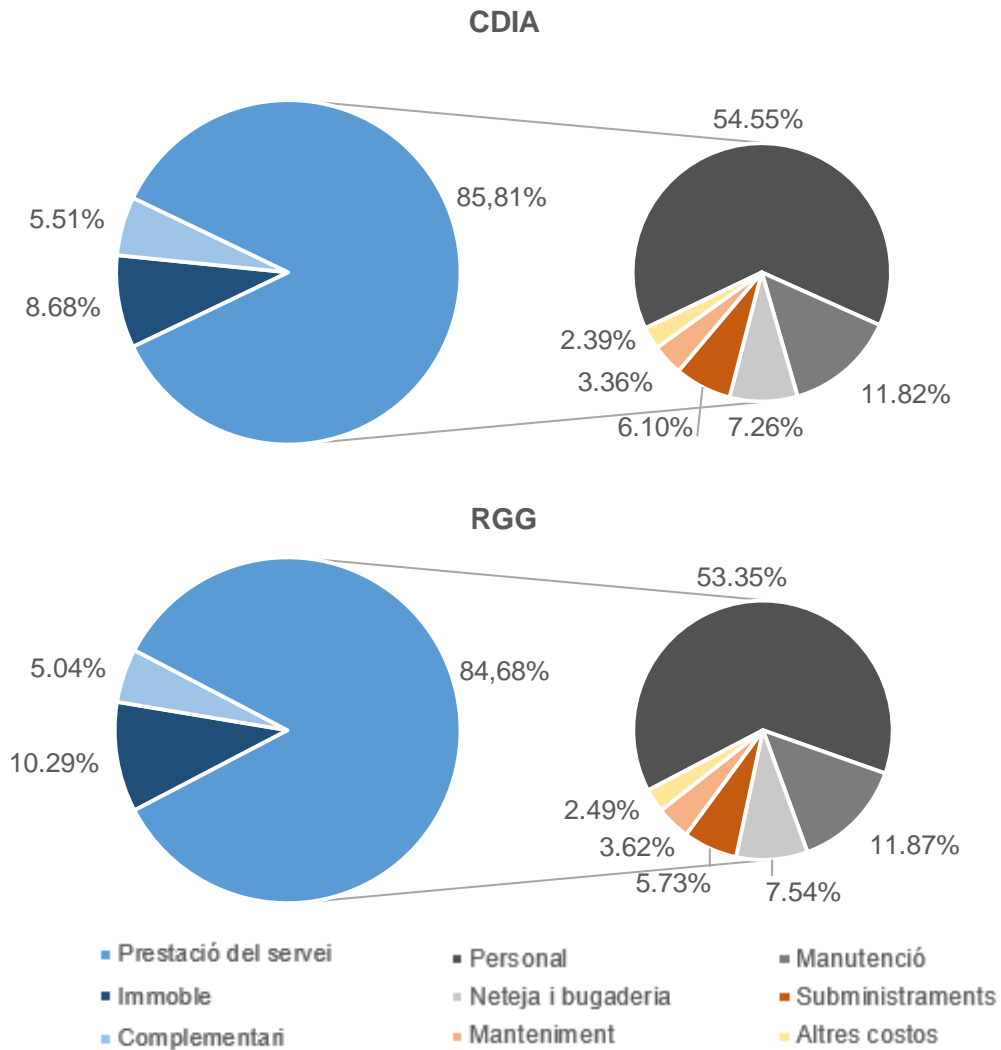
3.1. Distribució del cost

Segons el bloc de cost

El cost del servei, com s'ha explicat anteriorment, pot dividir-se en tres blocs: cost de la prestació, cost complementari i cost d'immoble. El gràfic 4 mostra la distribució del cost en aquests blocs per al servei de RGG i CDIA i el detall de les categories de cost en el bloc de la prestació del servei. A més, la taula 8 mostra el detall del cost anual per plaça ocupada de cadascun dels conceptes del cost, així com les categories i els blocs.

⁷ En essència, altres compres i altres contractes un cop eliminats els conceptes de cost detallats anteriorment.

Gràfic 4. Distribució del cost per bloc i detall per categories del cost de la prestació del servei

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Taula 8. Distribució del cost

Concepte	CDIA	%	RGG	%
COST PRESTACIÓ DEL SERVEI	8.733,29	86%	21.312,04	85%
PERSONAL ASSALARIAT I EXTERN	5.552,34	55%	13.428,48	53%
Personal direcció i administració	769,32	8%	1.591,26	6%
Personal assistencial sanitari	802,14	8%	2.213,92	9%
Personal assistencial dependència social	3.957,53	39%	9.527,27	38%
Indemnitzacions	23,35	0%	96,03	0%
MANUTENCIÓ	1.202,62	12%	2.986,63	12%
Personal de cuina	230,44	2%	528,68	2%
Compra d'aliments	363,95	4%	903,22	4%
Contracte de servei d'àpats (càtering)	608,13	6%	1.553,19	6%
Altres treballs realitzats per altres empreses	0,09	0%	1,54	0%
NETEJA I BUGADERIA	738,83	7%	1.897,54	8%
Personal de neteja i bugaderia	538,02	5%	1.299,18	5%
Compra de material de neteja	84,77	1%	234,60	1%
Contracte de neteja i bugaderia	116,04	1%	363,77	1%
MANTENIMENT	341,75	3%	911,71	4%
Personal de manteniment	92,22	1%	266,44	1%
Contracte de recollida i tractament de residus	5,28	0%	26,70	0%
Contracte de manteniment	211,20	2%	515,65	2%
Compra de material de manteniment	27,48	0%	38,31	0%
Altres treballs realitzats per altres empreses	5,58	0%	64,61	0%
TRANSPORT	33,73	0%	19,29	0%
Conductor/a	30,82	0%	16,62	0%
Servei de transport	2,92	0%	2,68	0%
SUBMINISTRAMENTS	620,87	6%	1.441,85	6%
Subministraments d'energia elèctrica	340,62	3%	762,24	3%
Subministraments d'aigua	56,14	1%	164,24	1%
Subministraments de gas	159,87	2%	393,45	2%
Altres subministraments (p. ex., gasoil)	31,07	0%	58,48	0%
Comunicacions (telèfon, internet, etc.)	33,17	0%	63,44	0%
ALTRES COSTOS DE LA PRESTACIÓ	243,15	2%	626,54	2%
Altres compres: material sanitari, d'oficina...	155,32	2%	378,02	2%
Altres contractes: formació, prevenció de riscos...	87,83	1%	248,52	1%
COST COMPLEMENTARI	560,73	6%	1.267,63	5%
Costos d'estructura	163,15	2%	395,51	2%
Serveis de gestoria i assessoria	192,25	2%	367,78	1%
Altres arrendaments	8,41	0%	24,93	0%
Primes d'assegurances	41,75	0%	87,17	0%
Despeses financeres	48,95	0%	138,23	1%
Tributs	89,84	1%	213,03	1%
Pèrdues i despeses excepcionals	14,02	0%	30,90	0%
Variació d'existències	2,37	0%	10,09	0%
COST D'IMMOBLE	883,76	9%	2.589,20	10%
Arrendament d'immobles	513,49	5%	1.493,93	6%
Amortitzacions	370,27	4%	1.095,27	4%
COST ANUAL PER PLAÇA	10.177,78 €		25.168,87 €	
COST MENSUAL PER PLAÇA	848,15 €		2.097,41 €	

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

En primer lloc, cal aclarir la interpretació d'aquesta taula. És important recalcar que es tracta del cost mitjà per plaça i any de la “residència mitjana”, un concepte teòric i no representatiu de cap centre en concret. Per arribar a cadascun d'aquests resultats, se sumen els conceptes en qüestió (per exemple, arrendament d'immobles) de tots els centres que presten un servei (CDIA o RGG) i es divideix pel nombre total de persones usuàries.⁸

Així doncs, es pot veure que el cost d'immoble, que representa entre un 9 i un 10% del total, està compost pel d'arrendament (5-6%) i el d'amortització (4%). Ara bé, a la pràctica, cap centre de dia ni cap residència tindrà, de manera simultània, un arrendament i una amortització per immoble, ni tampoc personal intern de cuina i contracte de càterin.⁹

Com es pot observar tant al gràfic com a la taula, la distribució dels costos segons aquesta classificació és molt similar entre els centres residencials i els centres de dia. La major part del cost en tots dos casos és la despesa de la prestació del servei, que representa més d'un 85%. Segueix el cost d'immoble (9-10%) i el cost complementari (5-6%).

3.1.1. Cost de la prestació del servei

Dins del bloc de cost de la prestació del servei, la categoria principal és la de personal, que implica més d'un 50% respecte al total i més d'un 63% respecte al cost de la prestació del servei en tots dos casos. A més, cal tenir en compte que cada categoria de cost inclou el personal que s'hi dedica: és a dir, per exemple, el personal de cuina es recull a la categoria cuina i no a personal.

Així doncs, per dur a terme una aproximació més acurada de la totalitat del cost que representa la despesa en recursos humans, s'han seleccionat els centres residencials que presten els serveis a través de gestió interna i tenen, per tant, el personal de cuina, neteja, bugaderia, manteniment i, si escau, transport, en plantilla.¹⁰ En aquest supòsit, el cost de personal s'incrementa fins al 64,2% del total, per la qual cosa gairebé dos terços del cost total correspon a recursos humans. Atesa la rellevància d'aquesta categoria, a continuació s'estudia el cost de personal amb més profunditat.

---

⁸ També és important destacar que, com abans, hi ha diferents conceptes que mai reben el tractament de valor 0 i es consideren valors nuls. Això implica que no es té en compte aquella observació i, per tant, la divisió es fa entre el nombre total de persones usuàries dels centres que tenen valors diferents de 0.

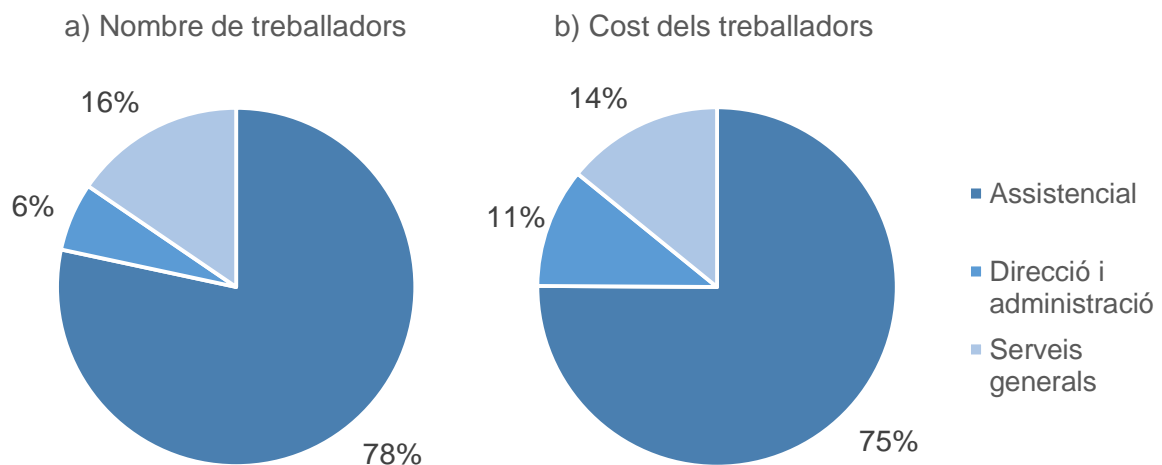
⁹ Cal aclarir que és possible que en certs conceptes —com cuina, neteja i bugaderia, manteniment, etc.— es doni una gestió mixta i, per tant, sí que combinin costos de ítems de personal propi i de contractes.

¹⁰ Les dades disponibles només permeten fer aquesta estimació per a centres residencials amb el personal en plantilla, ja que si hi ha un contracte de serveis amb una tercera empresa no és possible identificar en quina proporció es retribueix el personal extern.

Personal

Per facilitar l'anàlisi, el conjunt de col·lectius es divideix en tres grans blocs: el personal assistencial, que s'encarrega de les tasques d'atenció directa i suport a les persones usuàries del servei;¹¹ el personal de direcció i administració, que exerceix funcions directives i de gestió de la institució; i personal de serveis generals, responsable de dur a terme les tasques que mantenen el bon funcionament i la infraestructura del centre. El gràfic següent mostra la distribució segons nombre de persones treballadores de cada bloc i la distribució segons el cost total per cadascun.

Gràfic 5. Distribució del nombre de persones treballadores (a) i del cost (b) per bloc

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Com s'observa als gràfics, el bloc amb més representació de personal i de cost és l'assistencial, seguit de lluny pel de serveis generals. Tot i això, es pot apreciar que el personal de direcció i administració, encara que és el col·lectiu menys freqüent, representa un percentatge de cost important. Això es deu al fet que les persones que formen part d'aquest bloc perceben unes retribucions superiors a la resta. La taula 9 resumeix els tres col·lectius amb una retribució més elevada per hora.

Taula 9. Col·lectius amb les retribucions més elevades per hora

Personal de direcció i gerència	31,80 € / hora
Personal mèdic	29,82 € / hora
Advocats/ades i juristes	22,10 € / hora

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

¹¹ El personal assistencial es pot subdividir en dues categories: personal assistencial sanitari i personal assistencial dependència social. Malgrat que no s'utilitza la subdivisió en aquest apartat per evitar fragmentar una categoria de la mateixa naturalesa en dos, sí que es té en compte a l'apartat 3.2. Altres distribucions del cost.

Respecte als col·lectius, el més freqüent és el personal auxiliar de gerontologia, que representa un 60,34% del total de les hores treballades i un 55,61% del cost total en aquest concepte. El segueix el personal de neteja i bugaderia, amb un 10,53% del total d'hores treballades i un 8,48%. Finalment, el tercer col·lectiu és el personal d'infermeria, que presenta un 4,46% d'hores treballades i un 6,83% del pressupost.

Quant al personal extern, s'observa que el col·lectiu més freqüent segons hores treballades és el personal d'infermeria, seguit del personal mèdic i fisioterapeutes. En canvi, és el personal mèdic el que representa un cost més alt per hora.

Pel que fa als convenis laborals dels centres enquestats, un 48% segueix el Conveni col·lectiu autonòmic de Catalunya del sector de l'atenció a la gent gran (GERCAT) i un 47%, el Convenio Marco Estatal de Servicios de Atención a las Personas Dependientes y Desarrollo de la Promoción de la Autonomía Personal. La resta aplica el Pacto de Eficacia Limitada CSSCC, el Conveni col·lectiu de treball d'establiments sanitaris d'hospitalització, assistència, consulta i laboratoris d'anàlisis clíniques de Catalunya, i l'Acord comú de condicions per als empleats públics dels ens locals de Catalunya de menys de 20.000 habitants. Respecte a l'absentisme,¹² s'observa que és superior als centres de dia —16%— que als centres residencials —13%.

Nombre de professionals i mitjana de personal

Una de les característiques del sector és l'alta rotació de personal, amb els problemes i l'increment de cost que això pot suposar. Per aquest motiu, el formulari demana, d'una banda, el nombre de professionals que han prestat serveis al centre durant l'any enquestat, 2022, i d'altra banda, el nombre total d'hores treballades durant l'any i les hores de treball anual segons conveni per a cada col·lectiu. Aquestes dues últimes mesures permeten calcular el *Full-Time Equivalent* (FTE) o equivalent a temps complet. L'FTE mesura quant personal a jornada completa caldria per cobrir les hores treballades. La fórmula per a cada col·lectiu, *i*, és la següent:

$$\text{Full - Time Equivalent}_i = \frac{\text{Total hores anuals treballades}_i}{\text{Total hores anuals conveni}_i}$$

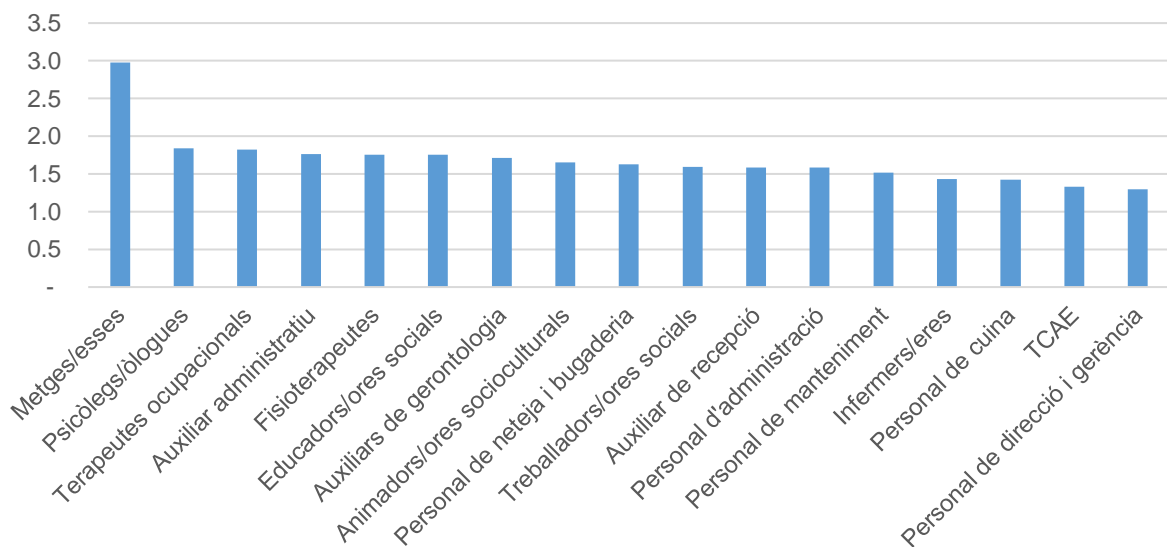
¹² S'ha considerat absentisme les baixes, permisos, reduccions, formació, hores d'alliberament sindical i altres conceptes similars. Les vacances retribuïdes no es consideren absentisme.

En un centre sense rotació laboral i on tot el personal treballa a jornada completa, el nombre de persones treballadores durant l'any 2022 hauria de ser similar a l'FTE. En canvi, els centres on hi ha una gran rotació de personal, jornades parcials o fins i tot alguna posició no coberta durant un temps (en aquest sector, l'exemple més clar seria en les posicions d'infermeria, per la manca de professionals) tendiran a presentar una divergència entre el nombre de personal i l'FTE. Per calcular-ho, s'utilitzarà la següent ràtio per col·lectiu, i , entre el nombre de persones treballadores i l'FTE.

$$Desviació_i = \frac{\text{Nombre de persones treballadores } 2022_i}{\text{Full - Time Equivalent}_i}$$

Aquesta mesura té un rang $[1, \infty)$. És a dir, 1 és el resultat mínim i òptim, i vol dir que tot el personal d'un col·lectiu ha treballat tot l'any a jornada completa. Com més elevat és el resultat, més desviació respecte al que seria l'òptim, sigui perquè presenta més rotació de personal o bé jornades parcials, no cobriment de places, etc. Aquest resultat permet determinar quins són els col·lectius amb més rotació amb l'objectiu de proposar mesures correctives. El gràfic 6 mostra la desviació dels col·lectius professionals més freqüents.

Gràfic 6. Desviació de personal per col·lectius

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Com es pot veure al gràfic, els col·lectius amb més desviació són els que normalment no presten servei en jornada completa, com ara el col·lectiu mèdic i el de professionals de la psicologia. També destaca el personal auxiliar de gerontologia, ja que és el col·lectiu més freqüent i és habitual que tingui jornada completa. Això implica que la desviació prové d'una alta rotació de personal. Per contra, el col·lectiu amb menys desviació i, per tant, amb menys rotació és el de direcció i gerència.

Resta del cost de prestació del servei

La segona categoria amb més cost, tant en el bloc de prestació de servei com en general, és la de manteniment, que representa un 12% del cost total. La segueixen neteja i bugaderia amb un 7-8%; subministraments, amb un 6%; manteniment, amb un 3-4%, i altres compres, amb un 2%. Les despeses de transport suposen un 0,33% del cost total dels centres de dia i un 0,08% a les residències, atès que és un servei relativament més freqüent en els primers.

3.1.2. Cost d'immoble

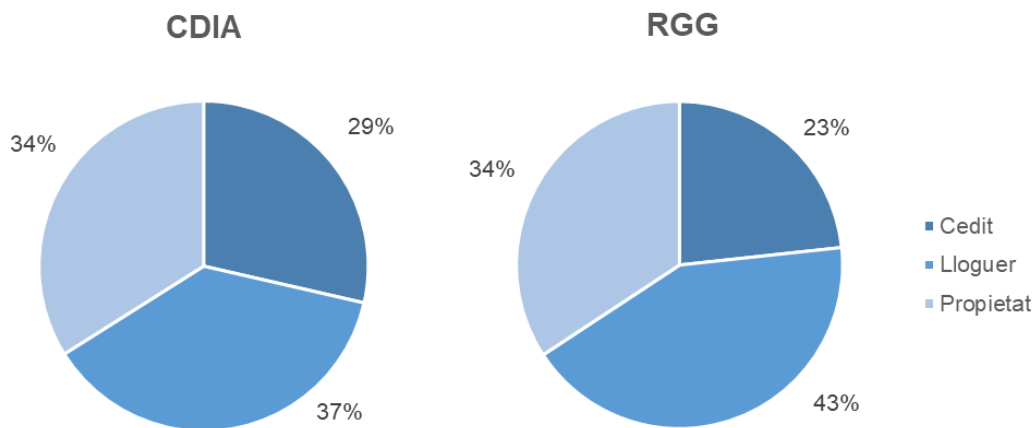
Tal com es pot observar a la taula 8, el cost d'immoble suposa aproximadament un 10% de la despesa total d'un centre, sigui residencial o un centre de dia. Aquest element del cost està compost fonamentalment per la despesa en lloguer de les instal·lacions, o bé per les dotacions en amortitzacions¹³ de l'immoble si és de propietat. El gràfic 6 indica la distribució en els drets d'ús dels immobles, amb el lloguer com la modalitat més habitual. No obstant això, hi ha força equilibri, ja que és usual que els centres també disposin de l'immoble en propietat o bé aquest es trobi cedit per alguna Administració pública i el servei es presti, en la pràctica totalitat, com a gestió delegada.

---

¹³ Malgrat que l'amortització no suposa pròpiament una despesa, és un concepte que es fa servir per expressar la pèrdua de valor dels actius al llarg del temps, per la qual cosa sí que representa un cost. Per tant, com és lògic, s'ha de tenir en compte en l'anàlisi de costos.

Gràfic 7. Distribució dels drets d'ús de l'immoble

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Pel que fa al cost, els centres que assumeixen un arrendament han de suportar unes despeses superiors a les dotacions en amortitzacions dels centres que tenen les instal·lacions en propietat. Això representa unes diferències força notables, ja que de mitjana els centres en règim de lloguer tenen un cost de 232.695,56 euros a l'any, mentre que les dotacions en amortitzacions per als centres que el 2022 encara amortitzaven l'immoble és de 136.840,30 euros.

Si s'analitzen per separat els centres que amortitzen l'immoble respecte als que han de fer-se càrrec d'un arrendament, es poden obtenir les estimacions en funció de les persones usuàries, és a dir, quin cost per cadascuna implica la despesa d'immoble segons si és arrendat o de propietat. A la taula 10 es poden observar aquestes diferències.

Taula 10. Cost d'immoble anual per persona usuària

Cost immoble	CDIA	RGG
Lloguer	1.316,02 €	3.073,37 €
Propietat	368,44 €	787,97 €

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Finalment, i pel que fa al lloguer, s'ha intentat observar si hi ha diferències destacables en funció de la distribució territorial del centre. És a dir, si el factor de la ubicació per vegueria és determinant a l'hora d'haver d'incórrer en unes despeses de lloguer significativament diferents. Malauradament, ha estat impossible obtenir dades prou rigoroses amb les observacions disponibles, i els resultats no són concloents.¹⁴

No obstant això, sí que es pot identificar el cost mitjà per metre quadrat, amb un valor de 46,42 euros.¹⁵ En aquest sentit, també s'han detectat diferències notables per als centres de lloguer dins un nucli urbà respecte als que es troben a la perifèria: si el preu del lloguer per metre quadrat és, de mitjana, de 25,20 euros a la perifèria, l'import es dobla al nucli urbà i s'enfila fins als 54,90 euros per metre quadrat.

3.1.3. Cost complementari

Respecte al bloc de cost complementari, que representa un 5-6% del total, destaquen, en primer terme, dos conceptes: els costos d'estructura i els serveis de gestoria/assessoria, que suposen cadascun entre un 1,5-2% del cost. De nou, cal interpretar que es tracta dels valors de la residència mitjana, però precisament aquests dos conceptes acostumen a ser excloents entre si. És a dir, els centres que tenen uns costos d'estructura elevats solen presentar unes despeses de gestoria/assessoria inferiors, atès que aquests serveis els presta directament l'entitat a la qual pertany el centre. En segon terme, dins d'aquest bloc, destaquen les despeses financeres i els tributs, amb un 1-2% del cost total.

Els costos d'estructura són els costos associats a les funcions i elements permanents dins de l'organització i que són necessaris per al funcionament continu del centre, però que no es produeixen directament al centre residencial, sinó que formen part del conjunt de l'estructura organitzativa. Aquesta tipologia de cost sol ser més difícil d'identificar i, per tant, d'imputar a un centre en concret, precisament perquè no es produeix de manera directa al centre residencial o de dia en qüestió. Aquests costos, per definició, només es donen a les entitats que gestionen més d'un centre, perquè són costos que es produeixen directament a l'estructura organitzativa que dona suport als centres que en depenen.

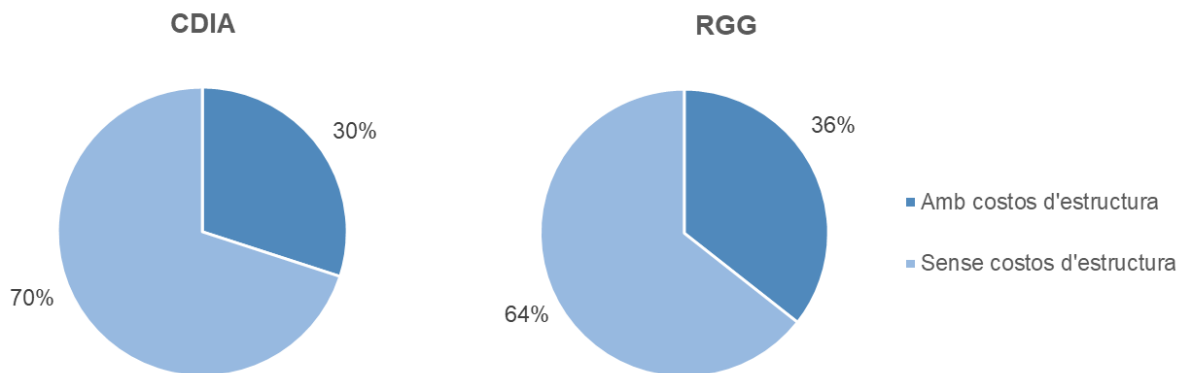
El gràfic 8 reflecteix el percentatge de centres de la mostra seleccionada que presenten costos d'estructura, que en tots els casos formen part d'una entitat més gran. Alhora, la pràctica totalitat dels que no en presenten són centres independents.

---

¹⁴ És possible que s'hagués pogut observar aquest detall si la totalitat de centres als quals es va sol·licitar informació haguessin emplenat el formulari. Tal com recull l'apartat 1.5 Mostra, s'ha pogut obtenir informació vàlida de 79 centres enquestats d'un total de 118.

¹⁵ Cal destacar, això no obstant, que els imports de lloguer per metre quadrat presenten unes oscil·lacions molt rellevants, amb un valor mínim d'aproximadament 2 euros i un valor màxim que supera els 145 euros per metre quadrat.

Gràfic 8. Percentatge de centres que presenten costos d'estructura

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Sovint, i tenint en compte les dificultats per estimar els costos d'estructura, els estudis on s'analitzen costos estimen uns costos d'estructura del 5% per defecte. No obstant això, en aquest s'ha intentat filar més prim i estimar aquest cost a partir de les aportacions dels centres que n'han informat. Així, després d'analitzar amb detall aquestes dades, s'ha apuntat un 3,69% de mitjana per als centres que sí que incorren en aquesta tipologia de cost. Aquest percentatge, expressat termes monetaris, equival a aproximadament 89.200 euros anual.

3.2. Altres distribucions del cost

A més de la distribució per blocs, els costos es poden classificar d'acord amb altres característiques. La taula 11 recull dues maneres de fer-ho: segons la imputació — és a dir, costos directes i indirectes— i en funció de la seva naturalesa — dependència social, sanitaris, hotelers i altres—, una opció especialment idònia per al sector social.

Taula 11. Altres estructures de cost

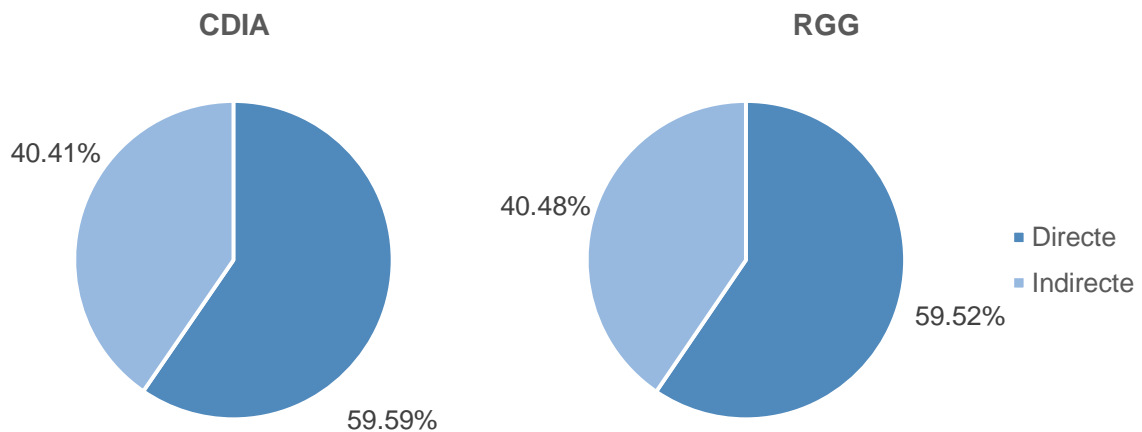
Classificació	Variables
Segons la imputació¹⁶	<ul style="list-style-type: none"> - Costos directes: es poden assignar directament a un servei, hi tenen una relació directa. - Costos indirectes: són necessaris per al funcionament de l'organització, però no es poden assignar de manera unívoca a un servei específic, perquè són consumits per més d'un objecte de cost.
Segons la naturalesa del cost	<ul style="list-style-type: none"> - Dependència social: estan directament relacionats amb la cura i l'atenció física i psíquica de les persones. - Sanitaris: són els costos mèdics. - Hotellers: tenen un vincle directe amb la prestació dels serveis purament residencials. - Altres: no es poden classificar en cap de les tipologies anteriors.

Font: elaboració pròpia amb dades del Departament de Drets Socials i del Departament d'Economia i Hisenda.

3.2.1. Segons la imputació

D'acord amb la imputació dels costos, les despeses es poden classificar en directes i indirectes. El gràfic 9 mostra la distribució segons aquesta estructura.

Gràfic 9. Classificació en costos directes i indirectes

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

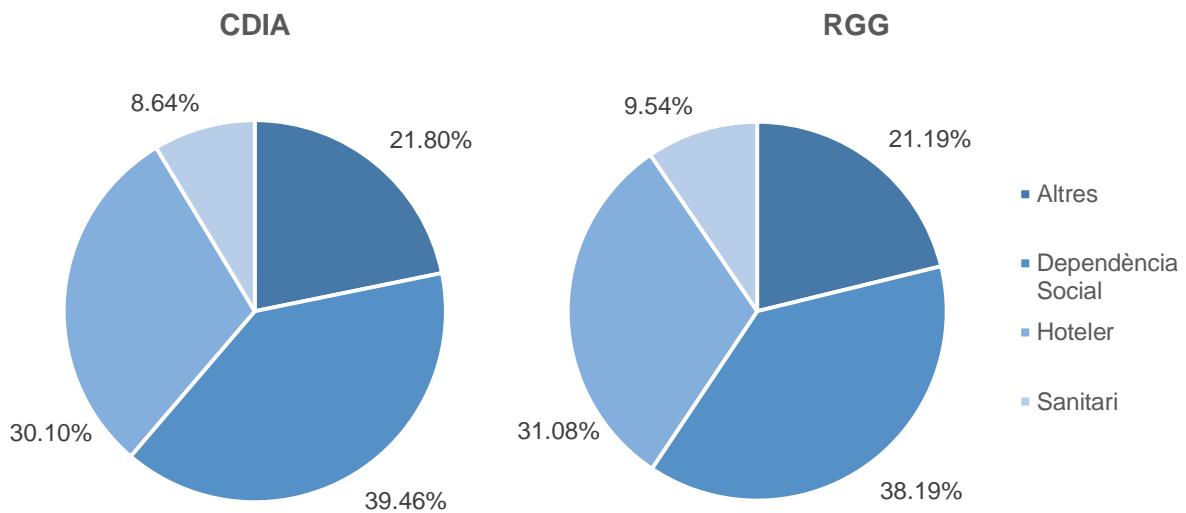
¹⁶ Definicions extretes del *Curs de càlcul i anàlisi de costos dels serveis públics*, febrer de 2022, de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i el Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya.

Com es pot observar al gràfic, la distribució dels costos directes i indirectes és molt similar en els dos serveis, en una proporció del 60% de directes i 40% d'indirectes. Això significa que el gruix de la despesa es destina a aspectes directament relacionats amb l'atenció i la cura de residents, com el personal de cures, la medicació i l'alimentació, entre altres. Tanmateix, hi ha una part significativa compartida amb altres àrees de l'organització o que no es pot atribuir directament a l'atenció de residents.

3.2.2. Segons la naturalesa del cost

Finalment, també es poden classificar els costos segons la seva naturalesa. El gràfic 10 mostra aquesta distribució.

Gràfic 10. Classificació dels costos segons la seva naturalesa

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Els costos en les diferents categories reflecteixen una distribució similar entre centres de dia i residències de gent gran. Es destaca la prioritització de l'atenció personal: en aquest sentit, tant les residències de gent gran com els centres de dia posen un fort èmfasi en l'atenció directa i la cura de les persones, com es reflecteix en els alts percentatges de costos associats amb la dependència social. També sobresurt la importància de l'atenció residencial: els costos hotelers ocupen una part significativa dels costos totals en els dos tipus d'establiments, la qual cosa indica la importància de mantenir instal·lacions adequades i de proporcionar serveis residencials de qualitat a residents o persones usuàries. Malgrat la importància dels serveis de salut, les despeses sanitàries són relativament baixes en comparació amb altres categories.

3.2.3. Segons la naturalesa i el règim jurídic del centre

Tal com s'ha descrit a l'apartat 1.6, s'han recollit dades per als dos serveis tenint en compte també la diversitat de proveïdors existents, i una de les diferències més destacades és la naturalesa jurídica. Principalment, hi ha tres tipologies de proveïdors de serveis seguint aquesta categorització: els prestadors de serveis d'iniciativa mercantil, els d'iniciativa social i els d'iniciativa pública.¹⁷

La taula 12 mostra el cost per persona usuària per al servei residencial i de centre de dia en les tipologies d'iniciativa mercantil i d'iniciativa social. Tal com es pot observar, de mitjana, el cost de residència és un 12% més elevat per a les residències de caràcter social i un 5% per als centres de dia d'aquesta mateixa naturalesa.

Taula 12. Cost anual per persona usuària dels centres en funció de la naturalesa jurídica

	CDIA	RGG
Iniciativa mercantil	10.094,16 €	24.189,78 €
Iniciativa social	10.577,47 €	27.148,47 €

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

La recopilació i validació de dades també ha tingut en compte el règim jurídic de la prestació del servei per part dels proveïdors. Així, podem trobar una àmplia varietat de règims jurídics, que es poden dividir, a grans trets, en les categories següents: centre col·laborador, centre amb places concertades (concert social), centre en règim de gestió delegada i centres privats que disposen de places per a persones usuàries beneficiàries de les prestacions econòmiques vinculades (PEV).

La taula 13 recull el cost per persona usuària pel servei residencial i de centre de dia en les categories de règim jurídic de prestació. Tal com es pot observar, el que presenta uns costos més baixos és el privat, especialment pel que fa als CDIA.

Taula 13. Cost anual per persona usuària dels centres en funció del règim jurídic

	CDIA	RGG
Col·laborador	11.208,46 €	25.066,40 €
Concert social	10.131,88 €	26.511,11 €
Gestió delegada	11.522,79 €	26.299,16 €
Privat (PEV)	6.392,12 €	24.697,23 €

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

¹⁷ Les dades referents a les residències de naturalesa pública són insuficients per extreure'n resultats concloents i estadísticament significatius. D'altra banda, representen un percentatge molt baix del conjunt de l'univers de centres a Catalunya.

3.3. Assignació als subserveis de residència

El servei de centre residencial per a gent gran es desglossa en quatre subserveis en funció de la tipologia i el grau de dependència: servei de llar residència i servei de residència assistida per a gent gran amb risc social, amb grau II i amb grau III. Ara bé, a la pràctica els serveis residencials es presten en un únic centre amb persones que presenten diferents graus de dependència.

Amb l'objectiu de ponderar els costos entre els diferents serveis prestats en un mateix centre, es defineixen dues vies complementàries per enfortir la robustesa del model: una ponderació del cost econòmica basada en la distribució de persones usuàries segons el grau de dependència i una ponderació del cost basada en la percepció de la dedicació necessària segons aquesta mateixa mesura.

La primera aproximació consisteix a buscar si hi ha una relació entre la distribució de persones segons el grau de dependència i el cost del servei. En aquest cas, se segueix una formulació purament numèrica i objectiva sense consideracions subjectives dels prestadors de serveis. Per fer-ho, es calcula la composició de persones usuàries de cada residència segons el grau de dependència; és a dir, es determina el grau mitjà de dependència de cada centre, mitjançant la següent fórmula, en què i és el grau de dependència i c , el centre residencial.

$$\text{Mitjana dependència}_c = \frac{\text{Persones usuàries}_i * i}{\sum_i \text{Persones usuàries}_i}$$

Ateses les característiques dels serveis analitzats, les diferències en el cost de prestació de servei s'expliquen, en gran part, per les diferències de cost de personal; en concret, del cost del personal assistencial. Les despeses de funcionament de les instal·lacions, així com la resta de costos indirectes i els directes que no són pròpiament de recursos humans, són necessàries per a la prestació del servei, però no són substancialment diferents segons el grau de dependència.

La taula 14 desglossa el cost del servei de centre residencial en el del personal assistencial, tant assalariat com extern, i la resta del cost de la prestació del servei, per persona usuària i mes.

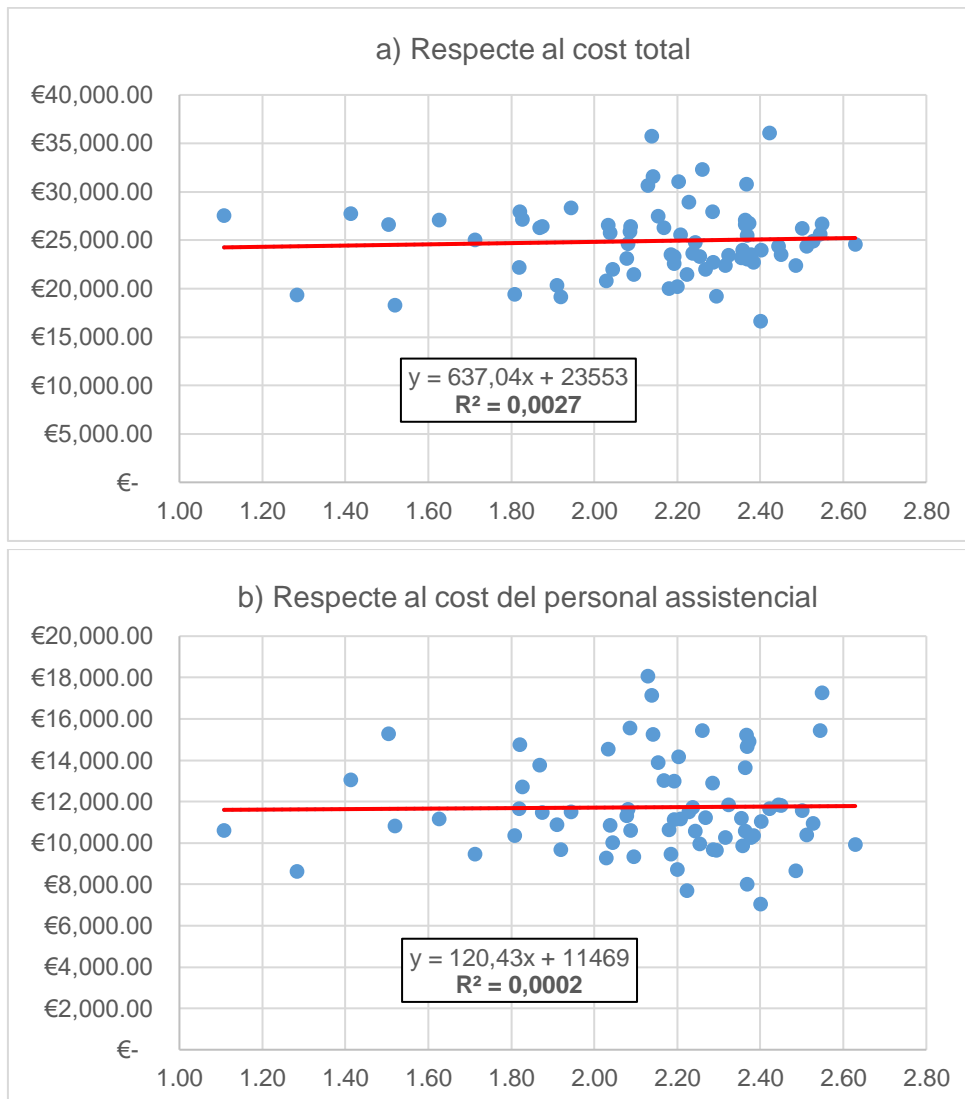
Taula 14. Cost del servei i del personal assistencial

Cost del servei residencial	2.097,41 €
Cost personal assistencial	982,08 €
Altres costos del servei	1.115,32 €

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

El gràfic de dispersió mostra la relació entre la mitjana de dependència de cada centre i el cost total, per una banda, i el cost de personal assistencial, per una altra banda. També es fa servir una regressió lineal simple, en què la variable independent o explicativa és la mitjana de grau de dependència per a cada residència, i la variable dependent és el cost de prestació del servei.

Gràfic 11. Dispersió i regressió entre la mitjana de dependència i el cost total (a) i el cost del personal assalariat (b)

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Com es pot apreciar en els dos gràfics, no s'observa una relació entre la mitjana de dependència i el cost total ni amb el cost del personal assalariat. Aquest fet es confirma amb el coeficient de determinació (R^2), que és proper a 0 i implica que la variació del cost no s'explica amb la distribució dels nivells de dependència.

Tot i el resultat no concloent, s'ha de tenir en compte que les dades analitzades corresponen a una mostra del conjunt dels centres residencials i que la informació plasmada prové de les respostes al formulari de costos, amb les limitacions que implica quant a disseny i obtenció de dades. Per aquest motiu, s'utilitza també una aproximació subjectiva basada en el criteri dels prestadors del servei.

Per fer-ho, es fan servir els resultats de la pregunta específica del qüestionari sobre la percepció de dedicació professional relativa a les diferents persones usuàries segons el grau de dependència.

Com es distribueix la necessitat de dedicació professional entre els diferents graus de dependència a la residència? Us demanem que assigneu una puntuació global de l'1 al 10 a cada grau de dependència. La puntuació 1 indicarà la necessitat de dedicació professional més baixa, mentre que la puntuació 10 indicarà la necessitat més alta. La distribució de les puntuacions ha de reflectir la vostra percepció de la dedicació necessària per a cada grau de dependència.

	Puntuació
Usuaris sense grau de dependència	
Usuaris grau I	
Usuaris grau II	
Usuaris grau III	

Amb aquesta informació, es pot normalitzar la dedicació professional per a cada grau de dependència, i , de la manera següent:

$$Dedicació\ professional\ normalitzada_i = \frac{Puntuació\ grau\ dependència_i}{\sum_{i=0}^3 Puntuació\ grau_i}$$

La taula presentada tot seguit mostra la mitjana de dedicació professional i la dedicació normalitzada per cada grau de dependència aplicant aquesta fórmula.

Taula 15. Dedicació professional i dedicació normalitzada

	Dedicació professional	Dedicació normalitzada
Sense grau	3,49	13%
Grau I	5,40	21%
Grau II	8,09	31%
Grau III	9,12	35%

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Un cop determinada la dedicació professional per grau de dependència, cal fer la imputació de costos entre els diferents subserveis. Per assignar en cadascun el cost del personal assistencial, es calcula el percentatge de dedicació per grau sobre el total de persones usuàries, que és el resultat de multiplicar la dedicació professional normalitzada pel percentatge de persones usuàries segons el grau de dependència entre la suma-producte d'aquestes dues variables, d'acord amb la fórmula següent.

$$\% \text{ dedicació per grau sobre total persones usuàries}_i = \frac{\text{Dedicació}_i * \text{Persones usuàries}_i}{\sum_{i=0}^3 \text{Dedicació}_i * \text{Persones usuàries}_i}$$

Els resultats es poden visualitzar a la taula següent.

Taula 16. Percentatge de dedicació sobre el total de persones usuàries

	Dedicació normalitzada	Percentatge de persones usuàries	% dedicació per grau sobre el total de persones usuàries
Sense grau	13%	6,62%	2,91%
Grau I	21%	7,86%	5,35%
Grau II	31%	50,55%	51,55%
Grau III	35%	34,98%	40,19%

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Un cop s'ha obtingut el percentatge de dedicació per grau sobre el total de persones usuàries, es pot calcular quina és la distribució del cost del personal assalariat entre els diferents graus. Per fer-ho, s'ha de multiplicar el cost del personal per plaça per aquesta mesura de dedicació. En dividir la distribució del cost de personal per grau entre el percentatge de persones usuàries, s'obté el cost del personal assalariat per persona usuària. Finalment, sumant la resta del cost del servei (comú a tots els graus), s'obté l'import total per persona usuària.

Taula 17. Cost de personal i cost total per persona usuària segons grau de dependència

	Distribució cost personal	Cost personal per persona usuària	Cost total per persona usuària
Sense grau	28,58 €	431,74 €	1.579,50 €
Grau I	52,51 €	668,25 €	1.816,01 €
Grau II	506,25 €	1.001,58 €	2.149,34 €
Grau III	394,74 €	1.128,57 €	2.276,32 €

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Així doncs, a la taula 17 es mostra una proposta de repartiment del cost del personal assistencial, és a dir, el cost directament subjecte al grau de dependència de les persones usuàries. Tal com s'ha detallat, es tenen en compte tant la valoració subjectiva de la dedicació segons grau de dependència com el volum mitjà de places ocupades per les quatre categories de persones usuàries a les residències. Amb tot, és necessari recalcar que es tracta d'una proposta basada en percepcions subjectives, atès que des d'una òptica objectiva no s'ha pogut establir una relació causal que determini un grau més de dependència amb un cost assistencial o cost total més elevat.

3.4. Característiques del cost

3.4.1. Cost dels centres integrats i dels centres no integrats

Les dades que s'han facilitat fins al moment corresponen a cada servei —de residència assistida i de centre de dia. Així mateix, és interessant veure les dades per centre. En aquest sentit, podem distingir dos tipus de centre: els que presten únicament un servei, sigui el de residència assistida o el de centre de dia, i els centres integrats, que els ofereixen tots dos.

Taula 18. Cost dels serveis segons si el centre és integrat o no

Cost per plaça	CDIA no integrat	CDIA integrat	CDIA ponderat	RGG no integrat	RGG integrat	RGG ponderat
Anual	9.455,68€	10.359,02€	10.177,78€	26.482,04€	24.630,50€	25.168,87€
Mensual	787,97€	863,25€	848,15€	2.206,84€	2.052,54€	2.097,41€

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Per una banda, pel que fa a les residències, es pot veure que els centres integrats presenten un cost més baix que els no integrats (154,3 euros menys per persona usuària, un 7% menys aproximadament). Si bé és cert que els centres integrats tenen un percentatge d'ocupació superior (93,43%) als no integrats (89,98%), la diferència d'ocupació és inferior a la reducció del cost. D'altra banda, respecte als centres de dia, es pot observar que els integrats són més cars de mitjana que els que només ofereixen el servei de centre de dia. El principal motiu és la diferència en l'ocupació: mentre que en els centres no integrats la mitjana és del 72,38%, als centres integrats és del 44,88%. Així doncs, és altament probable que hi hagi economies d'escala en la integració dels serveis residencials i de dia per a gent gran.

3.4.2. Economies d'escala en la integració de serveis

Per comprovar si efectivament hi ha economies d'escala en la integració dels serveis, i atès que els centres residencials tenen una ocupació força elevada i homogenia entre els integrats i els no integrats, es fan un seguit de càlculs hipotètics modificant l'ocupació dels centres de dia, que en general és relativament baixa, i especialment reduïda als centres integrats. Per fer-ho, es proposen tres escenaris: el primer escenari representa un supòsit en què el cost per persona usuària és igual al cost per plaça i representa el màxim aprofitament dels recursos (100% d'ocupació). La segona hipòtesi planteja una ocupació del 85%, similar a la ocupació mitjana de les residències però lleugerament inferior, és a dir, conservadora. El tercer representa el nivell d'ocupació que efectivament s'observa en els centres de dia no integrats (72,38%). A l'hora de calcular els increments de costos derivats de l'augment de l'ocupació s'ha de determinar la seva variabilitat,¹⁸ és a dir, en quin percentatge creix el cost per persona usuària per a cada nova persona usuària.

A tall d'exemple, respecte al personal, el cost de direcció i administració creixeria un 0%, atès que un increment de persones usuàries no fa pujar el nombre de persones encarregades de dirigir el centre ni implica un augment substancial (entès com a suficient per contractar una altra persona) de les tasques administratives. Per contra, s'assumeix un increment del 75% per al personal assistencial, ja que les ràtios de personal es defineixen tenint en compte el nombre de persones usuàries, però, alhora, aquestes ràtios gairebé mai estan al límit. És a dir, que no necessàriament una nova persona usuària implica un/a treballador/a més. Un altre exemple pot ser la compra d'aliments, en què s'assumeix un increment del 100% atès que el menjar es calcula directament en funció de les persones usuàries.

La taula 19 resumeix el cost per persona i mes dels CDIA en relació a la ocupació real i els tres supòsits addicionals segons l'ocupació descrits a l'anterior paràgraf.

Taula 19. Cost/usuari/mes dels centres de dia segons l'ocupació

Ocupació	Cost/usuari/mes CDIA
Real	848,15 €
72,38%	747,71 €
85,00%	716,21 €
100,00%	689,10 €

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

¹⁸ Un cost semivariàble es defineix com una despesa empresarial que consta de dos components: una part fixa i una de variable. La part fixa implica una quantitat de despesa que no varia amb els canvis en el volum d'activitat, mentre que la part variable fluctua en correlació amb el nivell d'activitat o producció. Aquesta combinació de components fa que el cost total oscil·li, però no de manera proporcional al volum d'activitat, amb la qual cosa es crea una naturalesa semivariàble.

Com es pot veure a la taula, la relació entre l'ocupació i el cost per usuari és inversament proporcional: el cost per persona usuària es redueix a mesura que augmenta l'ocupació, però la reducció del cost és proporcionalment inferior a l'increment de l'ocupació. Per exemple, de l'escenari del 72,38% al 85%, hi ha un increment del 17,44%. Aquest increment de l'ocupació provoca una reducció del cost per usuari, però en menor proporció, del 4,24%.

Per tant, es poden extreure dues conclusions. La primera és que el cost del centre de dia és elevat a causa de la baixa ocupació. La segona és que, com s'especulava en l'apartat anterior, les dades apunten a l'existència d'economies d'escala en la integració de serveis. Aquest fet es pot corroborar en tots els supòsits. En el cas de la hipòtesi del 72,38%, per exemple, el cost dels centres de dia en conjunt és de 747,71 euros, un 5% menys que els 787,97 euros¹⁹ dels centres de dia no integrats amb una ocupació mitjana observada del 72,38%.

3.4.3. Economies d'escala en funció del nombre de persones usuàries

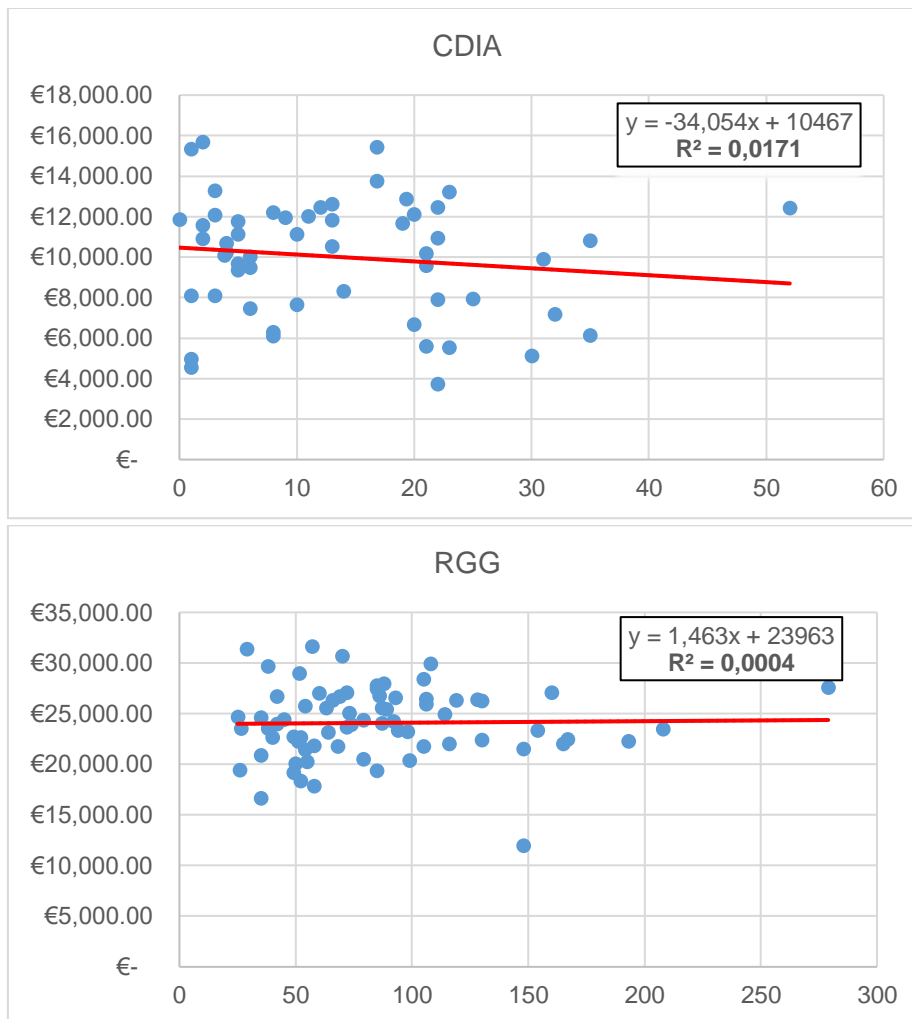
Un dels elements que es discuteixen en la literatura de prestació de serveis és si hi ha economies d'escala o no. Les economies d'escala són els avantatges que una empresa o organització pot obtenir quan incrementa la producció. A mesura que aquesta creix, els costos mitjans de producció per unitat disminueixen. Això es deu a diversos factors, com ara una millor utilització dels recursos, la possibilitat de negociar més bons preus amb proveïdors i l'eficiència en la producció i la distribució, entre altres.

En el cas que s'estudia, la producció seria equivalent al nombre de persones usuàries que s'atenen. Per determinar si als centres hi ha economies d'escala o no, s'estudia, per a cada servei, si es dona una relació entre el cost i el nombre de persones usuàries, tant en nombre de places autoritzades com amb relació a la mitjana anual de places ocupades.

---

¹⁹ Aquesta dada es pot trobar a la taula 18.

Gràfic 12. Economies d'escala

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

Al gràfic 12 es pot observar que, si bé en el cas dels centres de dia es veu una relació negativa entre el cost per persona usuària i el nombre, és a dir, que hi ha certes economies d'escala, no es pot considerar un resultat estadísticament significatiu atès el valor de la R^2 . Pel que fa als centres residencials, no mostren cap variabilitat en el cost en funció del nombre de persones usuàries.

Aquest exercici s'ha fet tant amb el cost total com amb el cost del personal assistencial i s'hi ha inclòs tant el nombre de places autoritzades com la mitjana de places ocupades durant l'any. Els resultats, però, segueixen el mateix patró que els que mostra el gràfic 11, és a dir, la inexistència d'economies d'escala. Un possible factor que caldria tenir en compte per a futurs estudis en aquesta temàtica és l'anàlisi d'economies d'escala considerant com a objecte de cost no el centre en si, sinó l'entitat a la qual pertany.

3.4.4. Comparativa amb altres estudis

La taula 20 ens mostra una comparativa amb altres estudis de naturalesa similar que s'han dut a terme al territori de l'Estat per estimar el cost dels serveis de residència per a gent gran i, en menys mesura, també per als centres de dia. S'inclou aquesta informació per raons d'oportunitat i per exemplificar que s'han fet anàlisis de costos per als mateixos serveis de l'àmbit social que els que s'han revisat en aquest estudi, però no amb la voluntat d'executar una anàlisi comparativa exhaustiva.

Taula 20. Comparativa del cost amb altres estudis

Estudi ²⁰	Cost del servei (mensual / usuari)	
	RGG	CDIA
Propi (2024)	2.097,53 €	848,03 €
Díaz Díaz, B., et al. (2022)	1.801,88 €	960,01 €
Granell Pérez, R., et al. (2017)	1.665,31 €	861,62 €
Tortosa Chuliá, M. Á., et al. (2015)	1.715,20 €	-
Fernández-Moreno, M., et al. (2011)	2.156,24 €	-

Font: elaboració pròpia a partir de dades de diversos estudis.

Així doncs, i malgrat que tots aquests estudis, inclòs el present, fan servir una metodologia de treball similar i duen a terme l'explotació de dades seguint un enfocament força homogeni, cadascun presenta les seves pròpies particularitats. A més, cal tenir en compte que s'han elaborat en anys i indrets diferents, per la qual cosa el context socioeconòmic tant del moment com de l'àmbit territorial és un factor addicional que provoca un biaix comparatiu molt rellevant.

Finalment, altres aspectes exògens a la metodologia de treball i l'explotació de dades, com ara els diferents convenis laborals (que poden variar substancialment per comunitats autònomes) o l'alta taxa d'inflació dels últims anys, impliquen un biaix que impossibilita, a la pràctica, una comparativa realista entre aquests resultats.

²⁰ Per a més informació, aquests estudis es troben mencionats a la bibliografia.

4. CONCLUSIONS

- El juny de 2023, el Departament de Drets Socials va acordar amb els sindicats i les patronals del sector social l'estudi d'escandall de costos dels serveis socials actualitzar el cost en què incorren les entitats proveïdores de manera rigorosa, objectiva i sota criteris econòmics. Amb aquest objectiu, es va crear el Programa per a la revisió dels mòduls econòmics dels serveis de la Cartera de serveis socials.
- El primer àmbit d'estudi han estat els **serveis de residència i de centre de dia per a gent gran**. S'ha emprat un mètode de treball que ha consistit en la recopilació i validació de la informació del sector a través d'un formulari de costos destinat a una mostra de centres. A través d'aquest qüestionari, s'ha obtingut informació vàlida de 79 centres. Posteriorment, s'han explotat les dades obtingudes fent servir una metodologia de càlcul que pren com a base la comptabilitat analítica o de costos. Aquestes tasques s'han dut a terme amb el suport d'un acadèmic doctor en l'àmbit de la comptabilitat de costos.
- S'han dissenyat tres **distribucions de cost** diferents per aprofundir en el detall dels resultats i, malgrat que no són idèntics per als centres de dia i per als serveis residencials, s'aproximen en gran manera als percentatges expressats a la taula resum següent:

Taula 21. Distribució per categories de cost

Categories de cost	Concepte de cost		
Tipologia de cost	Prestació del servei	85%	100%
	Complementari	5%	
	D'immoble	10%	
Naturalesa de cost	Dependència social	38,5%	100%
	Hoteler	31%	
	Sanitari	9%	
	Altres	21,5%	
Relació de cost amb el servei	Directe	59,5%	100%
	Indirecte	40,5%	

Font: elaboració pròpia a partir de la informació recopilada a través del formulari de costos.

- Partint de la metodologia de treball i càlcul que s'ha descrit, s'estima un cost mensual per persona usuària de **848,15 euros** pel servei CDIA i de **2.097,41 euros** pels serveis RGG. Tot i que no s'observen economies d'escala per l'increment de persones usuàries, sí que hi ha guanys en eficiència en la integració dels dos serveis.

- S'exposa una proposta per tal de distribuir el **cost per graus de dependència a les RGG** d'acord amb un criteri de valoració subjectiu de dedicació, és a dir, una imputació per a cadascun dels subserveis del servei residencial seguint l'actual disseny de la Cartera.
- Pel que fa als CDIA, cal destacar l'impacte d'una ocupació sensiblement baixa, sobretot en els CDIA integrats. S'estima que el cost mitjà podria reduir-se fins als **716,21 euros** si els CDIA tinguessin una ocupació mitjana del 85%.

5. BIBLIOGRAFIA

Antares Consulting (2022). *Estudio socioeconómico de la atención residencial para personas en situación de dependencia en España. Informe Final.*

Associació Catalana de Recursos Assistencials (ACRA) (2021). *Informe social i econòmic 2021.*

Associació Catalana de Recursos Assistencials (ACRA) (2018). *Tarifas públicas. Evolución 2010 - 2017.*

Associació d'Entitats Sanitàries i Socials (La Unió) (2012). *Tarifas del Servei Català de la Salut per a la contractació de l'assistència sociosanitària. Anàlisi evolutiva 2003 - 2012.*

Departament de Drets Socials, Generalitat de Catalunya (2021). *Evolució de les dades del Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials (RESES).*

Díaz Díaz, B., García Ramos, R., López Gutierrez, C., Pérez Ruiz, A. (2022). *Análisis de los costes de los centros de atención a la dependencia en Cantabria.*

European Anti-Poverty Network (EAPN) (2021). *Análisis de los servicios sociales. Las personas atendidas y la perspectiva autonómica.* Madrid.

Gómez Ordoki, A. (2018). "Precios, ratios y costes en la prestación de servicios residenciales para personas mayores: análisis comparativo entre Gipuzkoa y el resto del Estado". *Revista de servicios sociales* (65), p.141-173.

Granell Pérez, R., Tortosa Chuliá, M. Á., Fuenmayor Fernández, A. (2017). *Estimación de los costes. Residencias Lares. Comunidad Valenciana.*

Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) (2020). *Enquesta econòmica dels serveis socials. Evolució 2009 - 2014 - 2019.*

Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) i Departament de Drets Socials, Generalitat de Catalunya (2019). *Enquesta econòmica dels serveis socials. Edició 2019.*

PricewaterhouseCoopers (PwC) (2012). *Assistència tècnica per a l'anàlisi i elaboració d'una projecció dels costos de la Llei de la Dependència en els propers anys.*

Tortosa Chuliá, M. Á., Fuenmayor Fernández, A., Granell Pérez, Rafael (2011). *Evaluación de costes y financiación de las residencias de mayores. El sector no lucrativo en la Comunidad Valenciana.* Informes Portal Mayores, 2011, núm. 129, p. 1-63.

6. ANNEX: Formulari de costos

Nom del centre *	
NIF *	
Codi RESES	
Any d'obertura *	
Adreça *	
Codi Postal *	
Municipi *	
Vegueria *	
Ubicació *	
Naturalesa jurídica de l'entitat *	
Règim jurídic de la provisió del servei *	
Entitat gestora *	
Persona que respon l'enquesta *	
Càrrec *	
Telèfon *	
Correu electrònic *	

1. Descripció de l'activitat del centre

1.1 Capacitat i ocupació

	Places totals *						Mitjana de places ocupades 2022 *							
	Pròpies	Gestió Delegada	Concertades	Col·laboradores	PEV	Privades	Total de places	Pròpies	Gestió Delegada	Concertades	Col·laboradores	PEV	Privades	Total mitjana de places ocupades
Residència assistida per a gent gran - temporal o permanent							0							0
Servei de centre de dia per a gent gran							0							0
Llar residència per a gent gran temporal o permanent							0							0

1.1.1 Nivell de dependència - Només han de respondre la pregunta els centres que ofereixin el servei de residència assistida per a gent gran
D'acord amb els nivells de dependència establerts al Barem per a la Valoració de la Situació de Dependència -moderada, severa i gran dependència-, quina és la distribució de la mitjana de places ocupades del centre?

Nº d'usuaris sense grau de dependència *	
Nº d'usuaris Grau I - dependència moderada *	
Nº d'usuaris Grau II - dependència severa *	
Nº d'usuaris Grau III - amb gran dependència *	
Total mitjana places ocupades	0
	Comprovació
	CORRECTE

Com es distribueix la necessitat de dedicació professional entre els diferents graus de dependència a la residència? Us demanem que assigneu una puntuació global de 1 a 10 a cada grau de dependència. La puntuació 1 indicarà la necessitat de dedicació professional més baixa, mentre que la puntuació 10 indicarà la necessitat més alta. La distribució de les puntuacions ha de reflectir la vostra percepció de la dedicació necessària per a cada grau de dependència. *

Puntuació	
Usuaris sense grau de dependència	
Usuaris Grau I	
Usuaris Grau II	
Usuaris Grau III	

1.1.3 Centre de dia - Només han de respondre la pregunta els centres que ofereixin el servei de centre de dia

El centre de dia està integrat en el centre residencial? *

Horari d'atenció *

1.2 Altres serveis

1.2.1 Cuina

En cas que el centre presti el servei de menjador

Tipus de cuina *

Només han de respondre la pregunta els centres amb GESTIÓ PRÒPIA

Cost del personal intern *

Cost material *

Només han de respondre la pregunta els centres amb GESTIÓ EXTERNA

Cost del servei *

1.2 Comentaris

Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada la descripció de l'activitat.

2. Personal

2.1 Dades bàsiques sobre el conjunt del personal

Atenent la següent classificació d'àrees de treball, indicar el personal vinculat al centre, les hores treballades i el cost d'empresa per cada col·lectiu durant l'any 2022. Deixar en blanc aquells perfils professionals que no prestin serveis en el centre. Les persones que tinguin activitat en més d'un perfil professional s'han d'anotar en cadascun d'aquests perfils, especificant la part proporcional d'hores treballades, així com el detall del cost salarial.

El personal del centre està acollit al Conveni col·lectiu autònom de Catalunya del sector de l'atenció a la gent gran (GERCAT) (codi de conveni núm. 79100235012021)? *
 En cas que no, a quin s'acull?

	PERSONAL ASSALARIAT														PERSONAL EXTERN		
	Nombre de persones que van treballar durant el 2022 (acumulat) *	Hores treballades durant el 2022 *	Hores de conveni *	Mitjana de personal (FTE)	Detall cost salarial del personal assalariat (acumulat 2022) *										Hores treballades durant el 2022 *	Cost anual (acumulat 2022) *	
					Salari base anual	Plus de nocturnitat	Plus de festius/dium	Plus de festius especials	Antiguitat	Substitucions (contractació)	Substitucions (hores extres)	Seguretat Social a càrrec de l'empresa	Altres (plus de responsabilitat, coordinació, etc)	TOTAL			
Personal de direcció i administració																	
Personal de direcció i gerència																0,00	
Personal d'administració																0,00	
Advocats/ades i juristes																0,00	
Personal auxiliar																	
TCAE																0,00	
Auxiliars de gerontologia																0,00	
Tècnics/ques per a l'atenció de pers. amb disc.																0,00	
Assistent/a d'atenció domiciliària																0,00	
Auxiliar de neteja/auxiliar de la llar																0,00	
Auxiliar administratiu																0,00	
Auxiliar de recepció i consergeria																0,00	
Personal tècnic assistencial																	
Metges/esses																0,00	
Infermers/eres																0,00	
Fisioterapeutes																0,00	
Terapeutes ocupacionals																0,00	
Psicòlegs/òlogues																0,00	
Logopedes																0,00	
Treballadors/ores socials																0,00	
Coordinador/a tècnic/a o de gestió de SAD																0,00	
Educadors/ores socials																0,00	
Tècnics/tècniques en l'àmbit del lleure																0,00	
Animadors/ores socioculturals																0,00	
Integradors/ores socials																0,00	
Personal de serveis generals i manteniment																	
Personal de cuina																0,00	
Personal de neteja/bugaderia																0,00	
Personal de manteniment																0,00	
Conductor/a																0,00	
Altres personal																	
(Nom)																0,00	
(Nom)																0,00	
(Nom)																0,00	
TOTAL PERSONAL	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
																0,00	0,00

2.2 Altres dades

A l'apartat d'Informació addicional, aportar les dades específiques per col·lectiu, si escau.

	Valor	Informació addicional
Mitjana de triennis *		
Mitjana d'hores anuals de formació per treballador/a *		
Nombre de persones alliberades sindicals *		
Hores anuals d'alliberació sindical *		
% absentisme general (vacances, baixes, permisos, excedències, reduccions, formació, hores sindicals, ERO...) *		
% absentisme no justificat *		
% Seguretat Social a càrrec de l'empresa *		
Hores treballades acumulades amb <u>plus de nocturnitat</u> (personal de gerontologia) *		
Hores treballades acumulades amb <u>plus de nocturnitat</u> (resta de col·lectius) *		
Hores treballades acumulades amb <u>plus festius/dium</u> (personal de gerontologia) *		
Hores treballades acumulades amb <u>plus festius/dium</u> (resta de col·lectius) *		
Hores treballades acumulades amb <u>plus festius especials</u> (personal de gerontologia) *		
Hores treballades acumulades amb <u>plus festius especials</u> (resta de col·lectius) *		
Nombre de personal no remunerat (voluntariat, religiós/a, etc.)		
Cost anual formació específica (formadors/es externes, accions concretes, etc.) *		
Cost anual prevenció de riscos laborals *		
Cost anual plans d'igualtat i accions de millora *		
Cost anual del vestuari *		
Cost anual de les indemnitzacions		
Cost anual d'altres despeses socials (lots de Nadal, dinar d'empresa o altres esdeveniments socials)		

2.3 Comentaris

Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada amb el personal.

--

3. Dades econòmiques

Cost total de la residència el 2022 *

--

3.1 Despeses corrents

Anotar les despeses corrents del període de referència (2022). No s'inclouen les despeses per l'adquisició de béns inventariables (les quals s'han d'incloure en el següent apartat). L'IVA pagat només s'ha d'incloure en les despeses en el cas dels centres que no el poden transferir (és a dir, els centres exempts de cobrar-los).

3.1.1 Compres *

Cost anual (€) GESTIÓ PRÒPIA

Compra d'aliments	
Compra de material de neteja	
Compra de material fungible sanitari, medicaments i petit material no fungible sanitari	
Compra de parament de la llar / llenceria / aixovar	
Compra de material per a activitats	

Altres compres

(Nom)	
-------	--

Treballs realitzats per altres empreses (inclou treballadors autònoms)

Cost anual (€) GESTIÓ EXTERNA

Comprovació

Serveis professionals de personal d'atenció directa (metge/essa, fisioterapeuta, odontòleg/òloga, etc.)		CORRECTE
Serveis de transport		
Contracte de servei d'àpats (càtering)		
Contracte de bugaderia		
Contracte de neteja		
Contracte de recollida i tractament de residus		

Altres treballs realitzats per altres empreses

(Nom)	
-------	--

3.1.2 Variació d'existències *

--

3.1.3 Serveis exteriors *

Arrendaments d'immobles	
Altres arrendaments	
Contractes de manteniment, conservació i reparació	
Subministraments d'energia elèctrica	
Subministraments d'aigua	
Subministraments de gas	
Altres subministraments (Ex: Gasoil)	
Comunicacions (telèfon, connexió internet, etc.)	
Primes d'assegurances	
Professionals independents NO atenció directa (assessors/es fiscals, comptables, etc.)	
Costos estructurals externs (imputacions de despeses de serveis centrals)	
Altres serveis exteriors i contractes	

3.1.4 Tributs *

	Comprovació
	CORRECTE

3.1.5 Despeses de personal *

(Inclou els salaris, la quota patronal a la Seguretat Social i altres, com indemnitzacions, formació, altres despeses socials, etc.)

3.1.6 Altres despeses de gestió *

--

3.1.7 Despeses financeres *

Finançament procedent del mateix grup o entitat

Finançament extern

3.1.8 Pèrdues i despeses excepcionals *

--

3.1.9 Amortitzacions *

	Comprovació
	CORRECTE

TOTAL DESPESES CORRENTS

0,00

3.2 Inversió

Detallar els principals conceptes en inversions realitzades directament pel centre o per una entitat gestora amb el seu valor inicial (preu de compra). Només cal especificar l'immobilitzat que s'està amortitzant actualment, és a dir, que el seu termini de renovació és vigent. ☒
 Així mateix, indicar, aproximadament, el termini de renovació d'aquests en anys.

3.2.1 Característiques de les instal·lacions *

El centre és un edifici de propietat, de lloguer o cedit?

Mida (m2 construïts)

Mida (m2 terreny)

3.2.2 Immobilitzat material *

Terrenys i béns naturals

Immobles (costos d'adquisició i/o reforma)

Construccions

Instal·lacions tècniques i maquinària

Mobiliari, utilitatge i altres instal·lacions

Equips per a processos d'informació (TIC)

Equips per rehabilitació física

Equips per rehabilitació cognitiva

Elements de transport

Altres

	Euros (valor inicial)	Termini renovació (anys)
(Nom)		
(Nom)		
(Nom)		

3.2.3 Immobilitzat immaterial *

Recerca

Desenvolupament

Aplicacions informàtiques

Altres immobilitzat immaterial

	Euros (valor inicial)

TOTAL D'INVERSIÓ

0,00

3.3 Comentaris

Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada amb la despesa i la inversió.

--